

Sekmadienį, X. 13, važiuoju į Čikagos Jaunimo Centrą žiūrėti Popiečio diagnozės. Autobuse užtinku Stasį Pilką, patį "diagnozės" statytoją. Užsimezga šneka apie dramos ir meno reikalus. Diagnozės aktorių susitikimai trumpi, scenovaizdžiai labai dažnai keičiasi. Todėl dviejų sienų sistema pasirinkta, kaip lanksčiausia ir prieinamausia. Šiam pastatymui reikia tvirtų aktorių. Sumanyta atgaivinti Vilkolakio tradiciją. Statytojui rūpi išlaikyti kuo geriausių kontaktą tarp žiūrovo ir aktoriaus. Šitie pagrindiniai vykdymo dalykai Pilka rūpėjo. Kalbai nukrypus apie dailės parodą, jis pagyrė jaunuosius dailininkus, kad jie neina ištrypais kūrybos keliais, bet ieško tinkamos išraiškos.

Balkone sėdėdamas, pamaciau, kad žaismas buvo prityrusių rankų rūpestingai suorganizuotas. Scenos atidengimas prasideda kokia nors melodija. Scenovaizdžiui keičiantis, užgroja kita melodija. Taip ligi pertraukos veiksmas nenutrūksta. Taip praeina ir kiti du atidengimai. Prozos forma atliekamas veiksmas įgauna kažkokį ritmą. Žinome, kad mūsų gyvenimas ritmu paremtas, bet nelabai jo paisome.

Žaismo dalyviai šeši. Išskiriamas M. Jankų, kiekvienas turi kokią nors silpnę arba maniją. Iš Prisiškėlio pažįstama (1960. III. 22) J. Cijūnelienė šį sykį įtikinančiai atvaizdavo tėvelio išauklėtą, mamytės išleptą Birutę. Judėjo ir pozavo, lyg balerina. Taiklomis replikomis senajai kartai juokino žiūrovus.

E. Radvilai gražiai nusisekė vaizduoti šykštų, knygų neskaitantį, moteris gundantį senbernių Budrį, vaidino profesionališkai.

B. Budrienė vaizdavo mamutę Konstanciją be priekaištų.

Nors Konstancija pavyzdinga žmona ir motina, tačiau žaismo intriga yra paremta Konstancijos polinkiu ieškoti svetimų dievų. Šita jos manija kažkodėl scenoje nevisai ryškiai parodyta. Gal šitas kūrybos manevras buvo reikalingas dėl kitų svarbesnių dalykų.

E. Blandytei teko komplikotas psichiatrės vaidmuo, kuriam atlikti jai daug padėjo jos pasiruošimas dainai ir scenai. Sausokam daktarės vaidmeniui reikia kokio nors "griekelio". Todėl, tur būt, jai buvo užteptas "karjeristės" dažas. Ji panaudota intrigos atomazgai.

A. Dikinis, vaidindamas padorų vaikina Jankų, neturėjo progos pasižymėti.

J. Raudoniui teko gal atsakingiausias Naujokaičio vaidmuo. Asmenybė idealizuota. Ją vaidinant, dirbtinumai neišvengiami. Tačiau savo pareigą žaismo labai jis atliko.

Pirmasis vaizdas — jauna patraukli moteris glamonėja gražią suknelę. Aiškiai matyti, kad ji džiaugiasi. Atrodo, kad suknelė jai skirta. Gal dovana? Toliau paaiškėja, kad ne. Suknelė jos dukrai Birutei, pabaigusiai mokyklą, einančiai į Graduation Party (baigimo pobūvį). Ten Birutėlės laukia išsiziūjęs kitatautis berniukas Smith. Tai pirmoji žaismo staigmena. Šitokiomis iluzijomis ir praręgėjimais žaismas buvo pilnas. Tik drausmingam teatrui šitoks vaizdavimas prieinamas.

Pirmasis pokalbis iškelia alkštėn konfliktą tarp tėvelio ir mamutės. Toliau eina sudėtingas konfliktų rezginys. Susiduria skirtingi asmenų įpročiai ir sumanymai. Artimai santykiuodami žmonės mokosi. Nuo savo silpnybės išsivadavęs, žmogus jaučia palengvėjimą, kol neatsiranda kiti gundymai.

Nors forma būtų tobiliausia, nebūs kontakto tarp aktoriaus

Dail. BR. MURINAS

Prie vandens

ir žiūrovo, jei tema neaktuali. Popiečio diagnozės vykdymo stilius pramogiškas. Tačiau jos turinys daugiau, negu rimtas, nes liečia tautos gyvybės problemas. Pirmieji žaismo dialogai tiesiai duria į žiūrovui rūpimą klausimą, kas bus iš emigracijos lietuvių priauglio. Jaunimas vengia gimtosios kalbos. Berniukai renkasi kitatautes, o mergaitės kitataučius.

Tai tiesos žodis, teatro ištartas visuomenei. Tai gili, bet nieko neįžeidžianti tiesa. Tai Stasio Pilkos stiliaus kritika. Nežinau, bet liuki, kad šitas scenos pasirodymas atsistoja greta Vilkolakio teatro, apie 1924 m. Kaune veikusio.

M. Ambrozaitienės paveiklas Pozuotoja primena impresionizmo laikotarpį. Stilius atrodo išlaikytas.

V. Krikštolaitytei peizažai sekasi. Daug dėmesio ji skiria ir figūriniams paveikslams. Ji teptuką valdo. Daug dirba. Daug žada.

D. Verbickaitė kūrybos keliais žygiuoja trumpais, bet tvirtais žingsniukais. Peizažai paprastai, bet įvairūs. Naturmortai turiningi.

Bendras įspūdis — dailės priauglis yra įsivainėjęs amžinuosius estetikos dėsnius ir atkakliai siekia formos originalumo turtingam vidaus pasauliui išreikšti.

J. K.

savo dėmesį į Naujokaičio rūpesčius.

Tebus palinkėta drąsos toliau vilkolakininkams reikštis. Dėkui autoriui Anatolijui Kairiui už jo parašytą tekstą.

Spalio 13 d. užsidarė jaunųjų dailininkų paroda Jaunimo Centre.

P. Aleksa priklauso prie tų skulptorių, kurie ieško geometrinių linijų ir paviršių susižadimo. Jo drožinio — Mergelė — stilizuota galva papildoma lieknais apvaliusiais konturais. Kodėl kojos natūralios, neišsiaiškinau. Kitų trijų jo statulų, stilius griežtai išlaikytas.

M. Ambrozaitienės paveiklas Pozuotoja primena impresionizmo laikotarpį. Stilius atrodo išlaikytas.

V. Krikštolaitytei peizažai sekasi. Daug dėmesio ji skiria ir figūriniams paveikslams. Ji teptuką valdo. Daug dirba. Daug žada.

D. Verbickaitė kūrybos keliais žygiuoja trumpais, bet tvirtais žingsniukais. Peizažai paprastai, bet įvairūs. Naturmortai turiningi.

Bendras įspūdis — dailės priauglis yra įsivainėjęs amžinuosius estetikos dėsnius ir atkakliai siekia formos originalumo turtingam vidaus pasauliui išreikšti.

J. K.

GERBIAMAS NAUJIEŲ PRIETELI, PAAUKODAMAS NAUJIEŲ MAŠINŲ FONDUI ATLIKSI DIDELI IR GARBINGA DĀRBA; KIEKVIENA DIDELE AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.

Darbo, nano, buto teikia — viska tik "Naujieros" teikia

Penkių metų Mary Lou Graves (Flint, Mich.), kur buvo parinkta 1964 metų "March of Dimes" mergaitė. Ta rinkliava yra skirta vaikų paralyžiaus sužalojimų vaikams ir kovai prieš polio.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 689

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

PR. ALSĖNAS

ROMANTIZMAS IR JO ATGARSIAI LIETUVIŲ LITERATŪROJE

Romantizmas literatūroje prasidėjo 1798 m. ir tęsėsi apytikriai iki 1835 m. Pasireiškė visose Europoj ir Amerikoje.

Romantizmo sąvoka daugiausia susijusi su daugybe reikšmių. Pats žodis kilęs iš romano apibrėžimo. XVIII a. jis praplėčiamas, nusakant juo ir visa, kas nerealu, nervinga, liguista. Taip pat romantiška-romaniška terminais nurodoma priešingybė antikinei ir klasiškai pasaulėjautai. O Novalis romantizmą tapatina su poetiškuoju sąvoka apskritai.

Romantizmas buvo ypatingai susidomėjęs liaudies kūryba, nes joje rado nesuteptą pirmąją išgyvenimą. Ankstyvojo romantizmo pagrindinis žanras buvo romanas. Vėliau pasaka, novelė, lyrika ir drama.

Kaip klasikais suprato antikinį laiką, jie aiškiai išdėstė. Romantikai, betgi, savo sistema nesudarė. Jie net priešinosi bet kuriai sistemai, nes ši tema reiškianti sustingimą, o jie norį amžinai būti pažangūs. Ir iš tikrųjų naujasis sąjūdis žybčiojo įvairiomis spalvomis, nuo pat pradžių iki galo vis keisdamasis. Dėl tos tad priežasties niekas ir nėra labai tiksliai nusakęs, kas yra romantizmas.

Romantizmo atstovai, daugiau kaip bet kurios kitos srovės žmonės, mėgo filosofuoti. Jų filosofija ypač iškėlia ir pagilina savyje jausmą, intuciją ir fantaziją. Už savęs — tikroviškai — tikruoju pasauliu jie laiko dvasinį, idealinį pasaulį — amžiną, begalinį neribotą, su dievybe, kurią dažniausiai vadino absoliutu.

Žvelgdami į gamtą, kaip į amžinybės simbolį, romantikai žavisi visais ktais jo savumais, kaip vokiečių klasikais ir natūralistais. Jie įsigilina į paslaptinę gamtos plazdenimą. Gyvulių, augalų gyvenime pajaučia romantišką ilgėjimąsi ir meilę. Romantikams pro visas gėles margame miške išauga mėlynoji (mėgstamiausia spalva) gėlė, didis amžino ilgėjimosi ir niekad nepasiekiamų tolių simbolis. O jūroje — vilioja juos balta, vieniša, tolma laivo burė, vandens daužoma akmenis salėlė, mėlynos, tamsios, šelstančios, sniokščiančios jūros platumos.

Romantizmo kūryba motyvų atžvilgiu yra vidurinių amžių renesansas, kaip klasika yra graikų renesansas. Joje kalbama apie riterystės idėją, ginklo broliškumą, tarnavimą materialiu, nuotykius, idealinę meilę, kelionę. Čia ir Dievo meilė, atskirėlis tylioji cėlė, besimeldžias vienuolis.

Per poeziją romantikas artėja į begalybę. Per ją jis nori padaryti gyvenimą ir visuomenę poetišką, o pačią poeziją — priartinti prie gyvenimo.

Romano formą jis mėgsta, kuriame visi žanrai susijungia. Mėgsta pasaką, kurioje susijungia realusis ir fantastinis pasauliai.

Baigmėj romantizmo apibūdinimo tektų pabrėžti, jog romantiškų elementų turi kiekvienas žmogus, kiekvienas amžius ar tauta. Tik įvairiais laikais nevie nodai.

Romantizmas labiausiai įsigilėjo į refleksiją ir misticizmą paalinkusiose germanų tautose (ypač vokiečiuose ir angluose). Iš ten aptvino visą Europą, ypač po prancūzų revoliucijos, kuri parodė "šviečiamąjo amžiaus" dvasią subankrutavus.

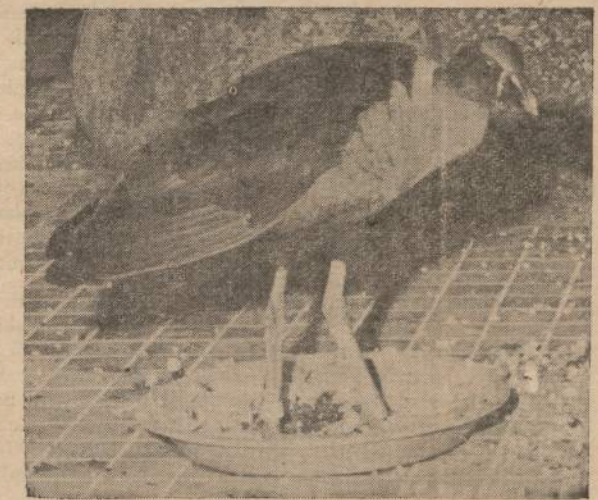
Romantizmo esama keleto tipų: filosofinis romantizmas, metafizinės begalybės siekes ar filosofines problemas lietus (Novalis, Krasinskis, A. de Vinji (Vigny), individualinis romantizmas, poeto asmenybę aukštai kėlęs ir visuomenę niekinęs, nusidažęs dideliu pesimizmu, karštais vadinamas "pasaulio sielvartu" (Weltschmerz) arba tiesiog baironizmu (Baironas, Leovė, Heine, Lermontovas, iš dailės ir Puškinas, Slovackis, iš dailės A. Mickevičius), istorinis romantizmas (Skotas, Hugo, Puškinas); sentimentalinis romantizmas (Šatobrianas, Lamartinas; čia galima būtų priskirti ir "Verterį" su "Plėšikais").

Vokiečiai davė romantizmui filosofinius pagrindus. Filosofuoti linkę ir jų poetai. Tačiau literatūros kūrinių — jie davė labai mažą, palyginti su tuo, ką norėjo duoti.

Vokiečių romantikai davė vieną stiprų ir charakteringą romantiką — Novalį. Romantizmo periodą Vokietijoje baigia lyrikas Heine (1797—1856) tobulos formos satyrikas, ironiškas, ir pats buvęs romantikas.

Anglų romantizmas turėjo visai kitokią dirvą, kaip Vokietijoje ar Prancūzijoje. Romantiškumo brožai nebuvo svetimi Šekspyrui, ypač sentimentalizmui, kada Džemas Makfersonas (1736—1796) iš liaudies baladžių likučiu parašė "Osiano giesmes", pilnas liūdesio, švelnumo, mirties šešėlių ir garbinų senovės didvyrių. Dar daugiau romantizma pirmyn pastūmėjo škotas Bernsas (angl.

(Nukelta į 4-tą psl.)

Pukeko, Naujosios Zelandijos pelkių paukštis, kurį Chicago parko distrikto, Lincoln parko zoologijos sodo direktorius dr. Lester E. Fisher, atžymėjo "lapkričio mėnesio gyvūnu".

BALTIJOS RESPUBLIKŲ GYVENTOJAI

Sisteminga rusifikacijos raida Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje

(Rašo Arturs Landsmanis estų leidinyje Nachrichten aus dem Balticum)

Jau 1959 metais Sovietų Sąjungoje pravesto gyventojų surašymo rezultatai rodė žymų svetimųjų, ne vietinių kitataučių, priauglių, kurio didžiausioji dalis yra atsikėlusii iš kitų Rusijos krašto dalių.

Šiuo metu pasirodė nauja sovietų knyga su gyventojų surašymo duomenimis, vad. "Ilogi vsesojuznoj perepisi naselenija 1959 goda. SSSR, svodnyj tom. Gossizdat, Moskva, 1962" (Visasąjunginio gyventojų surašymo 1959 m. duomenys. SSSR, Puškinas, 1962). Knygoje randama šiuo klausimu ir kai kurių naujaisių duomenų.

Autorius (Arturs Landsmanis, ekonomijos magistras, gyvenęs Stockholme) pirmiausia rašo apie Estiją ir Latviją, nes šiose kaimyninėse šalyse gyventojų problemos esančios ypač panašios. Kadangi gyventojų padėtis Lietuvoje turi kai kurių skirtumų, dėl to ji aprašoma atskirai.

Svetimtaučių nuosimtis Estijoje ir Latvijoje

Lyginant gyventojų skaičius Estijoje ir Latvijoje pagal nepriklausomybės laikais 1934 metais pačių estų ir latvių statistikos duomenis ir sovietų 1959 metų surašymo duomenis, kiekvienam 1000 gyventojų svetimtaučių nuosimtis buvo: Estijoje 1934 metais 11,9%, 1959 metais jau 25,4%; Latvijoje 1935 metais 24,5%, o 1959 metais jau 38%.

Svetimtaučių gyventojų nuosimčiai ir santykiai ne tik padidėjo, bet ir radikaliai pasikeitė. Pavyzdžiui, 1935 metais baltų-vokiečių Estijoje buvo 16,400, Latvijoje — 62,100; žydų Estijoje

buvo 4,400, Latvijoje — 93,500. Tačiau vokiečius Hitleris atsikėmė į "Reichą", o žydus Hitlerio žudikų komandos išžudė. Šiandien žydų Estijoje yra 5,000, Latvijoje — 37,000, daugiausia pokariniais metais imigravę iš Rusijos. (Vokiečių visiškai nebėra).

Rusų tautybės gyventojų Estijoje iš 92,700 padaugėjo iki 240,000, Latvijoje iš 206,500 padaugėjo iki 556,000. Tuo pačiu metu žymiai padaugėjo arba naujai atsirado ir gausios kitų slavų tautybių grupės, būtent: ukrainiečių ir baltgudžių (gudų).

Rusų nuosimtis krašte ir miestuose

Su labai mažomis išimtimis, visos šios tautinės mažumos santykiuose su vietiniais gyventojais save laiko rusais: jie kalba rusiškai, vaikus siunčia į rusų mokyklas, lanko tik rusų parengimus, ir skaito tik rusų literatūrą, laikraščius ir t. t.

Naujesio gyventojų surašymo duomenys rodo, kad svetimtaučių nuosimtis Pabaltijo kraštuose labai nevienodai yra pasiskirstę, daugiausia yra miestuose koncentruotas. Pagal amžių tų svetimtaučių tarpe žymiai viršija jaunesnieji ir jauniausieji.

Pavyzdžiui: Estijoje svetimtaučių vaikų nuo 0 iki 9 metų amžiaus visame krašte yra 33% bendro svetimtaučių skaičiaus, gi miestuose net 50 nuosimčių, tai yra miestuose kas antras svetimtautis yra vaikas; Latvijoje — krašte 45%, miestuose gi net 57%. Autorius pažodžiui rašo: "Kaip matome, svetimtaučiai (Nukelta į 2 psl.)

BALTIJOS...

(Atkelta iš 1 psl.)

čiai Latvijos miestuose savo kuriomis amžiaus grupėmis (nuo 0 iki 9 metų 57%, nuo 30 iki 39 metų 51%, nuo 40 iki 49 metų 56% ir nuo 50 iki 59 metų 51%) sudaro jau daugiau kaip pusę gyventojų. Estijoje svetimtaučių vaikų grupė jau pasiekė pusę, o dvi sekančios grupės artėja prie pusės. Pačiame krašte svetimtaučių skaičius yra žymiai mažesnis. Bendrai, imant visomis amžiaus grupėmis, svetimtaučių grupės Estijoje krašte sudaro 25%, miestuose 38%, o Latvijoje krašte 38% ir miestuose 48%...

Svetimtaučiai yra visieni

Imant visus Estijos ir Latvijos gyventojus ir juos suskirstant trimis grupėmis: 1. Vaikai ir paaugliai (0 iki 19 metų), 2. Darbingo amžiaus asmenys (20—59 metų) ir 3. Seni žmonės (virš 60 metų) vietinių (estų ir latvių) santykis su svetimtaučiais nuošimčiai yra toks: Estijoje 1-je grupėje — estų 28%, svetimtaučių 34%; 2-je grupėje estų 54%, svetimtaučių 59%; 3-je grupėje estų 18%, svetimtaučių 7%. Latvijoje: 1-je grupėje latvių 28%, svetimtaučių 33%, 2-je grupėje latvių 53%, svetimtaučių 58%, 3-je grupėje latvių 19%, svetimtaučių 9%.

Seno amžiaus žmonių svetimtaučių tarpe skaičius dėl to yra daug mažesnis, nes senelių nebūti intereso į svetimus kraštus keltis ir kolonizuoti. Tokia jau yra bendra kolonizacijos taisyklė, kad jaunieji emigrantai su savim savo senų tėvų drauge neima, be to, svetimtaučiai paprastai visada yra visieni už vietinius, tai yra augina po daugiau vaikų.

Čia cituoti skaičiai iškalbingai rodo, iki kokio mato Estijoje ir Latvijoje yra nuėjusi varu varoma rusų kolonizacija ir rusifikacija.

Lietuvių iš 83.8% sumažėjo iki 79.3%

Kas liečia Lietuvą, tenai dabartinės padėties palyginimas su nepriklausomybės laikų duomenimis yra dvejojai apsunktintas: 1) Nuo 1923 metų Lietuvoje nebėra buvę visuotinio gyventojų surašymo, ir 2) Nuo 1940 metų Vilniaus sritį Lietuvai gražinus, teritorija žymiai padidėjo (12,300 ketvirtainių kilometrų. Lyginant su 1923 metais turėta teritorija, ji padidėjo 23%).

1923 metais Lietuvoje gyventojų buvo 2,171,000, o 1938 metų surašymu buvo 2,700,000. Žydai tada sudarė stambiausią mažumą (153,700). Antroje vietoje buvo lenkai (65,600), o rusų Lietuvoje tada buvo tik 50,000, žymiai mažiau kaip Latvijoje arba Estijoje. Tada aiškina tu, kad Lietuva neturėjo su Rusija bendrų sienų, o Latvijoje ir Estijoje dar nepriklausomybės laikais pasieniais su Rusija jau apčiai rusai gyveno.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 2, 1963

ANTANAS RAGAUSKAS

Simone Weil laiškas tėvui J. M. Perrin'ui

(Tėsinys)

Norėčiau atkreipti tėvo dėmesį į vieną tašką. Jei krikščionybė turi įsikūnyti veiksmu, ji sutinka vieną kliūtį, kuri yra nenugalima. Ji naudoja du žodžius: a n a t h e m a s i t. Ne patys tie žodžiai, bet naudojimas jais iki šiai dienai. Tai taipgi sulaiko mane nuo peržengimo Bažnyčios slenkščio. Pasilieku tą daiktą pusėje, kurie negali būti Bažnyčioje, nors ši privalo apimti viską, nes tie du maži žodžiai draudžia jiems įžengti. Palieku juo labiau jų pusėje, nes mano inteligencija nesiskiria nuo didelio skaičiaus

Lyginant gyventojų skaičių Lietuvoje 1923 metais su 1959 metais matyti, kad lietuvių nuošimtis iš 83.8% yra nukritęs iki 79.3%. Žydu mažuma (1959 metais būta 24,700) besudaro vos apie vieną nuošimtį. Rusų gi skaičius padidėjo puspenkto karto. Būtent 1959 metais jų Lietuvoj jau buvo 231,000 arba 8.5% visų gyventojų. Toks prieauglis galimas išaiškinti tik imigracija.

Lenkų mažuma skaičiumi yra lygi su rusais — 1959 metais jų buvo 230,000 arba taip pat 8.5%, bet tai nėra imigrantai, o iš Vilniaus kraštu Lietuvai atitekę lenkai arba lenkais save užsirašiusieji.

Lietuvoj rusų kolonizacijai sunkiau sekasi

Turint galvoje, kad Estijoje ir Latvijoje visos tautinės mažumos — rusai, ukrainiečiai ir gandai sudaro bendrą rusifikacijos faktorių, Lietuvoje yra tiek skirtinga, kad ten lenkai nesideda su rusais, o puoselėja savo kalbą ir kultūrą.

Nors ir Lietuvoje rusų skaičius yra smarkiai padidėjęs, vis dėlto tenai jis nėra pasiekęs to lygio, kaip Estijoje ir Latvijoje. Imigrantai rusai didžiąja dalimi apsigyvena miestuose, o Lietuvoje urbanizacija dar nėra pasiekusi tokio mato, kaip jos kaimyninėse respublikose (Latvijoje ir Estijoje), kur miestų gyventojai sudaro jau 56%, o Lietuvoje dar tik 34% viso krašto gyventojų. Ta aplinkybė rusų kolonizavimą žymiai apsunkina.

Tautiniu atžvilgiu Lietuvos miestai irgi rodo kitokį vaizdą. Visame krašte lietuvių tautos gyventojų yra dar 79.3%, miestuose tik 69% (tikslų duomenų nėra). Darbingo amžiaus grupėje, kurioje Latvijoje ir Estijoje rusai pirmauja, Lietuvoje jie įtaka irgi jaučiama, bet ne tiek ryškiai ir lietuvių nuošimtis nekrinta žemiau 65%.

Vaikų ir jaunuolių grupėje, didesnio gimimų nuošimčio dėka, lietuviai irgi pasilieka geresniam nuošimtyje.

Suglaudžiant, galima sakyti, kad nors ir Lietuvoje rusifikacija jaučiama, tačiau ji nėra pasiekusi tokio mato, kaip Estijoje ir Latvijoje. J. Pr.

žmonių inteligencijos. Krikščionybė įsikūnijimas prileidžia, kad santykiai tarp atskiros asmens ir bendruomenės bus darniai išspręsti. Darnumą (harmoniją) reikia suprasti pitagorine prasme, kaip teisingą priešingybių lygsvarą. Šito būtent sprendimo žmonės šiandien žvalgosi.

Žmogiškos inteligencijos situacija yra to darnumo, tos harmonijos "bandomasis akmuo" (touch-stone). Ta harmonija egzistuoja visur, kur inteligencija, neperžengdama savo teisių, veikia neribotai ir pilnai vykdo savo funkcijas. Tai būtent šv. Tomas puikiai išreiškia, kalbėdamas apie visas Kristaus sielos dalis ryšyje su jo jautrumu skausmui kryžavimo metu.

Inteligencijai priderama funkcija reikalauja visiškos laisvės su teise prieštarauti visakam, bet be jokios valdžios teisės. Visur, kur ji uzurpuoja valdžią, turime individualizmo piknaudžiavimą. Visur, kur jaučiasi nesaviškai, turime slegiantį kolektyvą arba ketelį slegiančių kolektyvų.

Bažnyčia ir valstybė turi ji bausti, kiekviena jų savaip, jei jis sugestijuoja veiksmus, joms priešingus. Kai inteligencija pasilieka grynai teoretinės spekuliacijos sferoje, taipgi turi prievole, jei reikia, perspėti viešumą su pagalba visokių efektyvių priemonių, apie kai kurių spekuliacijų pavojingą praktišką įtaką į elgseną. Tačiau, nepareinamai nuo to, kokios yra tos teoretinės spekuliacijos, nei Bažnyčia, nei valstybė neturi teisės nei stengtis jas uždrausti, nei daryti žmonėms, kurie joms atsiduoda, materialės ar moralės žalos. Ypač nevalia atimti iš jų sakramentus, jei jų trokšta. Ką bepasakytų, net jei viešai neigtų Dievo buvimą, nepadaroma jokia nuodėmė. Panašiu atveju Bažnyčia privalo pasiskelbti, jog jie klysta, bet nereikalauti iš jų kažko, kas būtų panašiu į išsigynimą savo pažiūrų, nei atimti iš jų gyvenimo duonos.

Kolektyvizmas yra dogmos sargybinis. Bet dogma yra kontempliacijos dalykas meilei, tikėjimui ir inteligencijai, trijų griežtai individualinių sugebėjimų. Iš čia sunkumas individui krikščionybėje, beveik nuo jos pradžios, o ypač sunku inteligentijai. Neįmanoma tam prieštarauti.

Pats Kristus, kuris yra pati Tiesa, jei kalbėjo susirinkimui, pavyzdžiui kunigams, neverta to

kalbos, kuria kalbėjo su savo mylimu bičiuliu likę vieni du ir, tur būt, sugretindami nuomones, būtų galima apskusti jį, su tam tikru panašumu į tiesą, prieštarungumu bei melagyste. Nes remiantis viena tu gamtos teisiu, kurias pats Dievas gerbia, nes norėjo jų per amžius, egzistuoja dvi visai skirtingos kalbos, nors sudėtos iš tų pačių žodžių: kolektyvinė kalba ir individualinė kalba. Kristaus siestas mums nuramintojas. Tiesos Dvasia, kalba į mus, pagal reikalą, viena ar kita kalba, ir, pagal natūralinį būtinumą, nėra tarp jų sutikimo.

Kada Dievo draugai — tokie originalūs, koks buvo, manding, iškilusis Eckhart'as — kartoja žodžius, jų išgirstus pasislėpus ramybėje, meilingame sambūryje ir kada tie žodžiai nesutinka su Bažnyčios mokslu, kyla tai paprastai iš to, kad viešosios aiktės kalba nėra meilūžių seklyčios kalba.

Visi žino, jog tikrai intymų pokalbį galima vesti dviese arba trise. Ten, kur yra jau penki arba šeši asmenys, pradeda vyrtauti kolektyvo kalba. Todėl, jei atitinka Bažnyčiai žodžiai: "Nes kur yra susibūrė du ar trys mano vardan, ten aš esu jų tarpe", aiškina jų reikšmė visiškai apgraiptomis. Kristus nepasakė du šimtai arba penkiasdešimt arba dešimt. Pasakė du arba trys. Pasakė tiksliai, jog visuomet esąs trečiuoju ten, kur atsiranda krikščioniškos draugystės intymiškumas, žmogiškojo vienas prieš vieną intymiškumas.

Kristus davė pasižadėjimus Bažnyčiai, tačiau joks iš jo pasižadėjimų neturi tokios išraiškos jėgos, kaip: "Jūsų tėvas, kuris yra paslaptijė". Dievo kalba yra slapta kalba. Kas tos kalbos neišgirdo, net jei pripažįsta visas Bažnyčios dogmas, neturi ryšio su Tiesa. Bažnyčios funkcija, kaip kolektyvinio dogmos sargybinio, yra būtina. Bažnyčia turi teisę ir prievole bausti atimdama sakramentus iš kiekvieno, kuris viešai pasisako prieš tą funkciją. Taigi, nors apie tai beveik nieko nenusimanau, esu linkusi tikėti, bent iki geriau tai neištirsiu, kad turėjo pagrindą baudama Luterį.

Tačiau Bažnyčia perviršija valdžią, jei daro pastangas priversti meilę ir inteligenciją, kad imtų jos kalbą kaip normą. Tas valdžios peržengimas neišina iš Dievo. Jį gimdo natūralinis kiekvieno be išimties sambūrio palinkimas valdžiai peržengti. Kristaus mistinio kūno paveikslas yra labai viliojantis. Tačiau aš traktuojau reikšmę,

(Nukelta į 3 psl.)

Dr. KAZYS GRINIUS ATSIMINIMAI IR MINTYS II tomas, 1962 m. Gražiais viršeliais. Kaina \$5.00.

Išleido Dr. Kazio Griniaus Komitetas. Knyga galima nusipirkti "Naujiene" už \$5.00, užsakant paštu reikia pridėti 25 centus pašto išlaidoms apmokėti. Taip pat galima įsigyti ir pirmąjį "Atsiminimų ir minčių" tomą (neįrista) už \$2.00.

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Ill.

Moterų teisės

Vakaruose ir kituose kraštuose Moterims, ypač Amerikoje, naudinga susipažinti su jų lyties draugžymių padėtimi ir teisėmis kituose kraštuose, primityvios tautos, kur iš senų senovės jų gyvenimas yra susaištintas įvairiausiais "tabu" (draudimais) ir bausmėmis.

Tahiti moterims nevalia liesti ginklų, žvejybos įrankių, vyro ir tėvo galvos; nevalia su vyras drauge valgyti nei užėti į vietą, kur vyrai tariasi.

Markizų salose moterim draudžiama eiti į valtis, nes jos nubaido žuvį; čia kaip ir Tahiti salose moterims nevalia ragauti gardesnių valgių, kaip tai kokoso riešutų, vištienos, o ypač kiaušienos.

Rapa saloje vyrai moterims yra šventi ir vyrai yra moterų šeriami.

Naujojoj Zelandijoj čiabuvių moterims nevalia liesti vyrų maisto, net savo vyro, tėvo ar sūnaus.

Naujojoj Kaledonijoj pamačiusi einantį vyrą, moteris turi sukti iš kelio. Ten moteris ir gyvena skyrum nuo vyrų.

Filipinuose moteris nedrįsta priartėti ten kur vyrai tatuiruojami, kadangi kaip legenda sako, "jų akys sumažėtų".

Kinetės negali valgyti drauge su vyrais, net savo šeimos nariais.

Burmoje moterims draudžiama įeiti į teismo salę ar bet kokią kitą pašvęstą vietą.

Kafru (Afrikoje) moterims draudžiama liesti karves ir jaučius, taip pat užėti į "motta", kur susirenka šeimos nariai.

Senovės Romoje moteris už vyro gerimą būvę baudžiamos mirtimi.

Pas gotentotus dėl per didelio apsirijimo moterims gresia mirtis.

Pas fantu (Afrikoje) už vyrų paslapčių nuklausymą moterims nukertamos ausys, o paslapčių išdavimas baudžiamas lūpų nuopiovimu.

Mandagumo papročiai

Kas šalis, kiti papročiai. Kiekviena tauta nuo kitų skiriasi kuo nors savotišku.

Vaisėse pas eskimus, pavalgę svečiai ir namiškiečiai taukuotus pirštus štuostosi kiekvienas į savo plaukus. Pavalgius reikia kiek galint garsiai nusiriaugeti, nes kitaip šeimininkas gali užsigauti, kad svečias nepilnai prisivalgė. Panašus, tik mandagesnis paprotys vartojamas pas kinus. Svečios pas eskimus be to valgant reikia pėliu maistą į burną kimšti, ir pavalgius atsineštu spaustuku savo užantyje užleisti trauškinti. Juo daugiau ir juo garsiau trauška, juo geresnis medžiotojas...

Kinuose atvykus į svečius, svečių sodina ne šalia šeimininko, bet kuo toliau nuo jo, kadangi šeimininkas iš mandagumo save skaito "žemiausiu ir menkiausiu žmogeliu pasaulyje" su kuriuo sodinti garbinga

svečių, būtų svečio pažemimas ir įžeidimas.

Kinijoje ar Japonijoje paklausus žmonos sveikatos, vyras kukliausiai atsako, kad "mano menkavertė senė skrabė serga" arba "Mano senoji puodynė vis dar nesiliauja tarškėjusi".

Tibete kam nors davus kokią dovaną, gavėjas iškiša liežuvį ir švilpdamas traukia į plaučius orą. Tai yra padėkos ženklas. Abisinijoj atvykstantys svečiai apie save praneša šaudydami iš šautuvų.

Gražiausias toks kinų svetinumo pavyzdys: Vienas vokiečių tyrinėtojas sykį buvo pakviestas į svečius pas kinų generolą. Rikša beveždamas svečių savo dviračiu vežimėliu paslydo ir su visu svečių pargriuvo į purvyną. Rikšai pakėlus triukšmą, išbėgo laukan pats generolas ir visi svečiai ir pamatę tyrinėtoją mėginant nuo drabužių nušluostyti purvus ir to padaryti negalint, visi puolę į tą purvyną ir išsivoliojo, kad visi būtų tokie, koks yra jų gerbiamasis svečias...

Dialektika

Kolūkiečiai ateina pas pastorį (viskas vyksta Rytų Vokietijoje).

— Drauge pastoriau, mes nežinome, kas tai per daiktas dialektika. Ar draugas pastorius galėtų paaiškinti?

— Miela! — atsako "draugas pastorius". — Bet, brangūs draugai kolūkiečiai, aš negaliu varginti jūsų tiksliais definicijomis — tai būtų bergėdžias darbas. Aš duosiu jums pavyzdį. Įsivaizduokite, draugai kolūkiečiai, pas mane ateina du draugai, vienas — švarus, kitas — purvinas. Aš siūlau jiems išsimaudyti. Kaip jūs manote, draugai kolūkiečiai, kuris iš jų eis maudytis?

— Purvinasis! — atsako kolūkiečiai.

— Ne, — sako pastorius, — švarus! Ir žinote kodėl, draugai? Nes švarusis maudosi kasdien ir įpratęs į tai, o purvinajam — tai visai nesvarbu. Taigi, kuris iš jų maudysis?

— Švarusis! — atsako kolūkiečiai.

— Ne, — sako pastorius, — purvinasis, nes juk jam reikia išsimaudyti! Taigi, kas maudysis?

— Purvinasis! — vienu balsu atsako draugai kolūkiečiai.

— Ne, abu! — sako draugas pastorius. — Nes švarusis įpratęs į tai, o purvinajam — reikia išsimaudyti. Taigi, kas maudysis, draugai?

— Abudu! — atsako pritrenkti kolūkiečiai.

— Ne, — sako draugas pastorius, — nė vienas iš jų nesimaudys. Nes purvinasis nepratęs maudytis, o švarinajam — nereikia maudytis...

— Bet, drauge pastoriau, — pertraukia kolūkiečiai, — mes dabar jau niekieko nesuprantame! Kiekvieną sykį jūs, drauge pastoriau, darote skirtingas

Tony Sterner, 15 metų 4-H klubo narys, užaugino savo fermoje, netoli Boone (Iowa), 17 colių ilgio ir sveriančią 3 svarus ir 4 uncias saldziję bulvę.

Išvadas ir būtent tokias, kokių kokios pageidaujamos, ir yra pageidaujate... dialekta! — nusišypojęs atsakė — Štai, mielieji draugai, mokėjimas daryti išvadas tokias, draugas pastorius.

Vertė E. J.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345

Townhall 3-2108

Pilnas laidojimų aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

Knyga — geriausia dovana

TIEMS, KAS NORI ŠVENTEMS DUOTI GERŲ DOVANŲ, SIŪLOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, **ATSIMINIMAI IR MINTYS**, 336 pusl. \$5.00
2. Juozas Liudžius, **RASTAI**, 246 pusl. \$3.00
3. M. Žočenko, **SATYRINĖS NOVELĖS**, 190 pusl. \$2.00
4. M. Gimbutienė ir kiti, **MAZOJŲ LIETUVA**, 327 pusl. \$3.00
5. K. B. Kraučionas, **SIAURUOJU TAKELIU**, 178 pusl. \$2.00
6. Dr. V. Sruogienė, **LIETUVOS ISTORIJA**, 947 pusl. \$10.00
7. Prof. V. Biržiška, **SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA**, du tomai 207 ir 225 pusl. \$2.00 ir \$3.00
8. Prof. V. Biržiška, **ALEKSANDRYNAS**, 430 pusl. \$7.50
9. St. Kairys, **LIETUVA BUDO**, 416 pusl. \$5.50
10. Paulius Galaunė, **LIETUVIŲ LIAUDIŠKAS MENAS**, 301 p. ir 174 piešiniai. \$8.50
11. Kipras Bielinis, **PENKTIJI METAI**, 592 pusl. \$6.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, **DANTYS**, 158 pusl., minkštais viršeliais \$2.00, kietais \$4.00
13. Juozas Svaistis, **PETRAS ŠIRVOKAS**, 228 pusl. \$2.00
14. Antanas Baranuskas, **THE FOREST OF ANYKŠČIAI**, N. Rastenio vertimas, 40 pusl. \$2.00
15. Mikas Petrauskas, **EGLE ŽALČIŲ KARALIENE** \$5.00

Šitas knygas galite įsigyti "Naujiene" ofise arba gauti paštu, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

MŪSŲ LAISVĖS PARASTĖSE

K. P.

Lietuvos okupacija ir Vakarų valstybių nusistatymas yra mums rūpimi klausimai. Tik kartais, darant tam tikras išvadas, nevisada tos išvados išeina vienodos, išeinant iš tų pačių faktų, bet nevienodai juos vertinant. Čia ir norima pasidominti tam tikrais faktais, paremtais pačių buvusių pareigūnų pasisakymais savo raštuose, prisilaikant laiko eigos, kaip tie įvykiai vystėsi.

Prieš pat karą Maskvoje vykstant deryboms tarp Vokiečių ir Sovietų Rusijos, sunkias klūtis susitarė sudarė Lenkija, Rumunija ir Pabaltijo valstybės.

1939 metais, prasidėjus karui, prezidentas Rooseveltas ir Valstybės Sekretorius Hullis nusprendė neįtraukti Rusijos į valstybių sąrašą, pritaikant Neutralitą Act, nors Rusijos invazija į Lenkiją galėjo būti laikoma karo veiksmu. Net Suomijos karui prasidėjus, JAV vyriausybė vengė laikyti Rusiją legalia karo vedančia dalimi (a legal belligerent).

1939 m. spalio 31 d. Molotovas, kalbėdamas Aukščiausio Sovieto posėdy sakė, kad Sovietai yra už skrupulingą ir tikslų sutarčių vykdymą... ir jis skelbė, kad visos nesąmonės apie Pabaltijo valstybių sovietizaciją yra tikrai hendro priešo ir visų anti - sovietinių provokatorių darbas.

Rusams okupavus Pabaltijo valstybes, JAV užšaldė tų šalių kreditus ir toliau pripažino ir pripažįsta tų kraštų diplomatinis atstovus. Trims mėnesiams praėjus, Britų Ambasados patarėjas Neville Butler patiekė Valstybės Departamentui pasiūlymą, kuris buvo Crippso, buv. Britų Ambasadoriaus Maskvoje, padarytas britų vyriausybei, kad būtų atšaldyti Pabaltijo valstybių kreditai, žinoma, Rusijos naudai, kaip pagrindinis veiksmas patraukti Sovietų Rusiją į Vakariečių pusę prieš Ašies valstybes. Valstybės Sekretorius Hullis paprašė James C. Dunn, politinio patarėjo Europos reikalams Valstybės Departamente, pasakyti Butleriui, kad Britanija yra laisva veikti, kaip ji randa reikalinga. Kas liečia Jungtines Valstybes, tai jos atsako pripažinti Pabaltijo valstybių užgrobtumą ir todėl negali atšaldyti kreditų Rusijos naudai.

Tuoju po 1941 m. birželio 22 dienos Anthony Edenas nuvyko į Maskvą patirti, kokios pagalbos Sovietų Sąjunga pageidautų. Nors tuo metu Rusijos kariuomenė traukėsi visais frontais, Stalinas pasirodė, kad jis mažiau suinteresuotas militarine pagalba, bet daugiau politine sąjunga ir teritoriniu sutvarkymu, kuris liestų Rusijos sienas.

Po Pearl Harbor Stalinas, konferuodamas su tuo pačiu Edenu, nurodė norįs, kad Sovietų — Lenkų siena būtų patvirtinta Curzon linija, kad Suomijos ir Vengrijos dalys būtų inkorporuotos į Sovietų Sąjungą ir kad Pabaltijo valstybės liktų integrale Sovietų Sąjungos dalimi. Sovietų planai nevisada būdavo tikrai, kaip Edenas juos buvo išdėstęs.

1942 metais Britai buvo beveik pasirodę pasirašyti su Sovietų Sąjunga susitarimą, pripažįstant Pabaltijo valstybes Sovietų Rusijai, ką Valstybės Sekretorius Hullis laikė tiesioginiai priešinga Atlanto Čarterio nuostatams.

Tada, kada Churchillis buvo įsitikinęs, kad Britai turi pasirašyti tokį susitarimą, prezidentas Rooseveltas pasiūlė kompromisą: lietuviai, latviai, estai ir suomiai, kurie nenori būti įjungti į Rusiją, turėtų teisę apsisakyti savo kraštus su visa savo nuosavybe. Prezidentas buvo nuomonės, kad tas labiau atitiktų Atlanto Čarteriui. 1942 metais balandžio 1 dieną Sumner Welles perdavė tą prezidento pasiūlymą Britų Ambasadoriui Halifaxui. Britai painformavo apie tai rusus. Edenas spaudė rusus priimti prezidento pasiūlymą, bet rusai jo net neįtraukė į savo projektą. Tų pat metų birželio 11 d. Litvinovas padarė Valstybės Sekretoriui Hulliui pripuolamą užuominą, kad Pabaltijo valstybių klausimas yra išleistas iš Britų — Rusų susitarimo, kuris buvo pasirašytas prieš dvi savaites. Churchillis ir Edenas sakė JAV ambasadoriui Londone Winnantui, kad Stalinas laikė Pabaltijo valstybių ir Suomijos klausimą pasitikėjimo pagrindu Britais, kaip draugišku sąjungininku, ir Britai buvo nuomonės, kad jei tarpusavys pasitikėjimas gali būtų atstatytas su Rusija, tai tas daug reikštų karą vedant ir būsimą taiką atstatant.

JAV skaitė, kad būtų palieštas Atlanto Čarterio integralumas, sutikus su Stalino reikalavimais. Valstybės Sekretorius Hullis pilnai simpatizavo Stalino norui apsaugoti savo vakarines sienas nuo būsimų atakų. Bet Hullis buvo nuomonės, kad tas saugumas geriausiai gali būti pasiektas po karo, įsteigiant stiprią taikos organizaciją ir kad tai būtų galima pasiekti visai be jokio reikalo užgrobian Pabaltijo valstybes.

Kas liečia Lenkiją ir Pabaltijo valstybes, Prezidentas Rooseveltas yra sakęs Hulliui, kad Rooseveltas, susitikęs su Stalinu, norįs apeliuoti į Stalino aukštos moralės pagrindais, ir pasakyti, kad nei Britanija, nei JAV nekovo su Rusija dėl tų valstybių, bet išeinant iš pačios Rusijos interesų ir jos padėties pasaulyje, būtų geras dalykas, kad po dviejų metų ar panašiai po karo Rusija pravestų antrą plebiscitą Pabaltijo valstybėse. Kai tuo tarpu rusai buvo patenkinti pirmu plebiscitu ir skaitė jį galutiniu, prezidentas sakė, kad likusis pasaulis taip negalvoja. Panašiai yra ir suredaguota Declaration on Libertated Europe Jaltoje.

Sir Hartley Shawcross savo kalboje Nuernbergo Teisme sakė, kad tarptautinis bendradarbiavimas yra visai negalimas, jei įvairių tautų vadų viešuose pareiškimuose galima prileisti garbingumo ir geros valios stoka. Tos pačios nuomonės buvo ir Hullis, kuris sakė, kad vyriausybė neturi daugiau privilegijos būti negarbinga, kaip privatus pilietis. Hullio nuomone, iš tikrųjų vyriausybė turi mažiau privilegijos, nes privatus pilietis gali šauktis teismo pagalbos, kai tuo tarpu yra mažiau galimybių ką pasiekti prieš svetimą vyriausybę.

M. SILEIKIS Prieklauka (Čiurlionio Galerijos nuosavybė)

Prezidentas Rooseveltas favorizavo idėją, kad būtų įsteigtas keturių valstybių vienetas, kuris eity policininko pareigas pasaulyje, dalyvaujant JAV, Britanijai, Rusijai ir Kinijai savo karinėmis jėgomis. Visos kitos tautos, įiman ir Prancūziją, turėtų būti nuginkluotos.

Hullis buvo nuomonės, kad JAV atstovaujia doktrinai, kad jokia tauta neturi teisės siųsti pinigų ir organizacijų į kitas šalis, kad pakirstų ir nuverstų tų šalių vyriausybes. Kiekviena tauta turi teisę skelbti savo idėjas visur pasaulyje ir tiecti informacijas kitiems žmonėms ir šarlims apie savo valdymosi formą ir pagrindines idėjas, kuriomis remiasi. Bet tie žmonės ir šarliai turi turėti galimybes patys spręsti savo reikalus ir nepriklausomai. Jo nuomone, toji doktrina taikoma visoms tautom, taip pat ir Rusijai.

Karui praėjus, 1945 m. rugpjūčio 8 d. Londone susitarimas skelbė, kad keturios galybės, kurios jį pasirašo, veikia "visų Jungtinių Tautų interesoje". Tuo susitarimu buvo numatyti taip vadinamieji karo tribunoliai.

Nuernbergo karo nusikaltėlių procesas yra kertinis akmuo tarptautinės materialinės ir procesinės sienos nuo būsimų atakų. Bet Hullis buvo nuomonės, kad tas saugumas geriausiai gali būti pasiektas po karo, įsteigiant stiprią taikos organizaciją ir kad tai būtų galima pasiekti visai be jokio reikalo užgrobian Pabaltijo valstybes.

Tarptautinio Karo Tribunolo Čarterio 7 straipsnis sako, kad oficiali atsakovų padėtis, kaip valstybės galva ar atsakomingas pareigūnas vyriausybės departamentuose, neturi būti laikoma kaip juos atleidžianti nuo atsakomybės ar bausmės.

Teismas skaitė, kad vokiešiams nebuvo taikomi skirtingi sąjūgininkų ir visų tautų pareigūnams. Vokiečiai nebuvo nubausti už veiksmus ir poelgius, kurie, jei būtų padaryti sąjūgininkų, nebūtų pagrindu teisiniu procesui ar bausmei.

Sir Hartley Shawcross savo kalboje Nuernbergo Teisme sakė, kad tarptautinis bendradarbiavimas yra visai negalimas, jei įvairių tautų vadų viešuose pareiškimuose galima prileisti garbingumo ir geros valios stoka. Tos pačios nuomonės buvo ir Hullis, kuris sakė, kad vyriausybė neturi daugiau privilegijos būti negarbinga, kaip privatus pilietis. Hullio nuomone, iš tikrųjų vyriausybė turi mažiau galimybių ką pasiekti prieš svetimą vyriausybę.

Man malonu, kol tai išplaukia iš mano paklusnumo, kad neturiu džiaugsmo priklausyti mistiniam Kristaus kūnui. Nes, jei Dievas panorės mane pagerinti, liūdysiu, jog be to džiaugsmo vienok galima likti ištikimam Kristui ligi mirties. Visuometiniai pojučiai šiandien turi tokią galią, taip paprastai kelia į heroizmo viršūnes kancioje ir mirtyje, jog bus gerai, kaip manau, jei keletas avių paliks šalia avidės, kad palidytų, jog meilė Kristui yra iš pagrindų kažkas kita.

Bažnyčia šiandien gina nesugriauamas individo teises prieš kolektyvo priespaudą, minties laisvę prieš tironiją. Bet tokiems reikalams noriai tarnauja tie, kurie laikinai nėra kuotvirčiausieji. Tai yra vienintelis įjems būdas kada nors pasidaryti kuostipriausiais. Tai yra gerai žinomas daiktas.

Toks nusistatymas gal tėvą įžeis. Be reikalo. Tėvas nesi Bažnyčia. Tais laikotarpiais, kada buvo blogiausias valdžios piktnaudojimas, kurį darė Bažnyčia, tikriausiai tarp kunigų buvo tokie, koks esi tėvas. Tai, kad tėvas veiki bona fide, nesudaro laido, nors tokiu geru tikėjimu veikty visas vienas ordinas.

Kad dabartinis Bažnyčios nusistatymas įsmigtų tikrai giliai, kaip koks klynas (pleištas), į visuomeninį gyvenimą, reikėtų, kad Bažnyčia atvirai pasisakytų, jog ji pasikeitė, arba kad nori pasikeisti. Priešingu atveju, kasgi ims ją rimtai atmenant inkviziciją? Atsiprašau, kad kalbu apie inkviziciją. Jos pamėnėjimas, dėl mano draugiškumo, kuris apima taip pat ir tėvo ordina, yra man labai skaudus. Betgi inkvizicija egzistavo. Romos imperijai žlugus, imperijai, kuri buvo totalistinė, Bažnyčia pirmoji padėjo totalizmo pagrindus Europoje XIII amžiuje, po karo prieš albigenčius. Tas medis davė daug vaisių.

1. The Memoirs of Cordell Hull, New York, 1948.
2. Edward Stettinius, Jr. Roosevelt and the Russians, New York, 1949.
3. Trials of War Criminals before the Nuernberg Military Tribunals, Washington, D. C.
4. Sumner Welles, The Time for Decision, London and New York, 1944.

SIMONE WEIL...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

O to totalizmo spyruokle buvo panaudojimas dviejų žodžių: anathema sit.

Pagaliau, vikriu to panaudojimo pagavimu įsteigtos visos partijos, kurioms mūsų laikais pavyko įvesti totalistinius režimus. Tai yra istorijos vieta, mano tiksliai iširta.

Darau tėvui kažkokios isterikės įspūdį, nes liečiu daugelį tėmų, perdėm man neprieinamų, neduodančių man teisės pasisakyti apie jas. Taip yra ne dėl mano kaltės. Idėjos nusėda manyje per klaidą ir paskui, pastebėjusios savo klaidą, nori bet kuria kaina ištrukti. Nežinau, iš kur jos kyla ir ko jos vertos, bet manau, kad, dėl visoko, man nevalia daryti klūčių toj operacijoje.

Atsiveikindama linkiu tėvui visoko gero, išskiriant kryžių. Nes nemyliu artimo taip, kaip pati save, būtent, nei tėvo, kaip tai tėvas esi pastebėjęs. Bet Kristus leido savo mielam bičiuliui, ir, tur būt, visiems iš tos pačios dvasios giminės, eiti į jį ne per paniekinimą, klastas ir nusivylimą, bet neutraukiamame džiaugsme, nekaltume ir giedroje. Todėl leistina man linkėti, kad jei net tėvą sutiks kankinio mirties garbė Išganytojo vardan, kad tai įvyktų džiaugsmingai ir be jokios baimės. Ir kad trys laimės stoviai (mites, mundo corde, pacifici) būtų tėvo dalia. Visuose kituose slypi mažiau ar daugiau kancijų.

Taip linkėdama, vadovaujuosi ne tik silpnybe ir paprasta žmogiška draugyste. Kai turiu prieš save kurią žmogišką esybę, individualiai painmą, visuomet randu priešastis konkluzijai, jog nelaimė yra ne jai arba dėlto, kad ji man atrodo perdėm vidutiniska, kad galėtų pakelti tokį didelį dalyką, arba, priešingai, yra perdėm vertinška, kad būtų sunaikinta. Vargu begali kas daugiau kaip aš nusidėti prieš kitą dėl dviejų principinių įsakymų. Kai dėl pirmojo, tai prasižengiu dar blogesniu būdu, nes kiekvienu kartu, kai galvoju apie nukryžiuotąjį Kristų, darau pavado nuodėmę.

Prašau, kad tėvas tikėtų labiau negu bet kada ir visam laikui mano kuo jautrausia ir pilna dėkingumo draugyste".

Pasirodytas šio laiško — išpažinties mūsų lietuviškoje spaudoje (20-ties metų nuo autorės ankstybosios mirties suakties zenkle) įneš įvairumo į mūsų lietuvišką pasaulėžiūrę literatūrai ir gal susilauks pastabų iš kompetentingų žmonių pusės (prancūzų teologų pavyzdžiu), kas būtų itin sveikintina.

(Pabaiga)

Anglų Kalbos pamokos
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill
Telefonas: Victory 2-0105
1 dol. 25 ct. val. — privačios VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAISKA!

Mrs. Ruby Estes, detroitietė, rodo gražią "Old Glory" reprodukciją, kurią ji padarė iš skardinių ir užuolaidų langams.

L. Kahlberg Idiotiškos taisyklės

Apie vidurnaktį į tamsią gatvę įsuko gražus naujas automobilis ir sustojo prie pat kampo. Iš automobilio išlipo trys vyrai. Ketvirtas mėgino išlipsti taip pat, bet buvo įstumtas vėl į vidų.

— Išleiskite mane! — suriko nelaimingasis, mosikuodamas rankomis.

— Užsčiau! — riktelėjo vienas iš trijų išlipusių.

— Tavo riksmas nieko nepadės! Tau teks apsiprasti su šia nemalonia padėtimi, — kiek švelniau pasakė kitas.

— Eime! — sušnypstė trečiasis ir pridūrė: — Suriškite jį, kaip reikiant! Ir nekelkite triukšmo, nes įklūsime į bėdą.

Visi trys čiupo nelaimingąjį auką, užklįjavo burną ir akies mirksniu surišo rankas ir kojas. Niekas nieko nematė ir negirdėjo.

Po pusvalandžio patruliuojantis policininkas nors ir pastebėjo kiek keistoką figūrą automobilyje, bet pradžioje kažkaip neatkreipė dėmesio. Tik, kai dar po gero pusvalandžio jis vėl ėjo pro tą pačią vietą, tai nustebo, pamatęs tą pačią figūrą ir toje pačioje padėtyje.

— Keista! — sušnabzdėjo tvarkos dabotojas ir, priėjęs prie mašinos, pabeldė į langą. Ne-

gavęs jokio atsakymo, jis pašvietė kišenine lempa ir pamatė surištąjį.

— Kas jus užpuolė? — paklausė policininkas, išlaisvinęs nelaimingąjį. Aš aliarmuosiu nuovadą... — ir jis jau buvo bekelias švilpuką prie lūpų.

— Ne! — suriko nepažįstamas, — nereikia!

— Nereikia? Kodėl? — nustebo tvarkos dabotojas.

— Nes aš nors ir esu auka, bet ne užpuolimo, o idiotiškų judėjimo taisyklių...

— Tamsta klieidi! — sušuko policininkas.

— Visai ne! — rūgščiai nusisypsojęs atsakė nepažįstamas. — Mes keturiese nutarėme viengungiškai pasilinksinti, ir deja, aš buvau tas nelaimingas, kuris ištraukęs burta, turėjo likti blaivus... Aš, žinoma, kiek pasispardžiau, bet tai, kaip matote, nepadėjo... O kaltos tik tos idiotiškos judėjimo taisyklės!

Vertė E. J.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR E. ČIULIŠ

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

ROMANTIZMAS...

(Tęsinys iš 1-uo pusl.)

Burns, 1759-1796), nepaprastai jautrus gamtos poetas, mylėjęs visą Dievui pasaulį — ir žmones, ir gyvūnus ir augalus.

Romantizmas anglų tarpe reišėsi laisvai, be jokios kovos su klasicizmu kaip Vokietijoje, o tuo labiau — Prancūzijoje. Tačiau romantizmas netapo visos anglų tautos dvasia.

Pradžią romantinei poezijai Anglijai davė Wordsworth ir Coleridge, 1798 m. išleidami "Lyrines balades". Juodu ir sudarė pirmąją anglų romantikų kartą, vadinamus "Ežero poetus" (jie gyveno pas vieną ežerą). Vieno amžiaus su jais buvo Valter Skotas, bet jį būrį neįėjo. Antras anglų romantizmo tarpas turi šiuos garsius poetus: Shelley, Keats ir Byron.

Pirmieji romantikai, "Ežero poetai" ir Valter Skotas, yra labiau konservatyvūs. Jie stengėsi geruoju sugyventi su visuomene. O antroji grupė — jau maštininkai. Jie beveik nepripažino tradicijų, smarkiai kritikavo "melų pilną" dabartį. Jie skelbė laisvę, ieškojo nepriklausomybės, teisybės, garbino meną ir nepaprastai išaukštino save. Šioj grupėj ta kryptimi daugiausia išgarsėjo Baironas.

Prancūzų romantikai, kaip ir visoje tautos, lenkėsi prieš galingą jausmą ir vaizduotę, skelbė jų laisvę, brangino vidurinius amžius, mėgo egzotiinį pasaulį (rytus) ir gamtą, tik mažiau juose kosmiškumo ir beveik neturėjo jokių santykių su liaudies kūryba.

Prancūzai visuomeniškėsnai už vokiečius. Įžymiausias jų romantikai nebėgo iš gyvenimo, kad užsidarytų tik žydriose svaionėse. Jie ėjo į gyvenimą, dalyvavo politikoje, norėjo ta gyvenimą savaip sutvarkyti: R. Šatobrianas — diplomatas, peras, ministeris, A. Lamartinas — diplomatas, parlamento narys, senatorius, etc.

Stipriausiai prancūzus į romantizmą pastūmėjo Šatobrianas. Tai prancūzų romantizmo tėvas, nulėmęs 19 a. prancūzų literatūros likimą.

Šatobrianas, sakoma, pramynė romantizmui kelius, o į gyvenimą — jį išvedė Hugo. Šatobrianas, atėjęs į pasaulį, išgirdęs okeano bangas ošiant, Viktoras Hugo — karo trimitus. Jis gimė ir augo Napoleono karų laikais.

Italams romantizmas — atėjo iš svetur; iš Prancūzijos, Anglijos, Vokietijos. Naujoji srovė Apeninų pusiasalį daug ko pasiekė ir iš savo pirmataktų iš senojo klasicizmo. Tačiau, kaip romantizmas apraiška, italų romantizmas kovojo prieš to meto surambėjusį pseudoklasicizmą.

Greit italių romantizmas gavo politinio atspalvio — norėjo kelti, išvaduoti tautą, kuri tada buvo Austrij skriaudžiama. Tokiu būdu, išpančioldamas meną iš dėsnių, romantizmas kartu stengėsi ir sviesti, auklėti tautą.

Šiaip italų romantizmas —

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 2, 1963

klasiskiausias, daugiausia senųjų palikimu pasinaudojęs, ne kaip kitose šalyse.

Italų romantizmo vadas buvo Aleksandras Mandzoni (Manzoni), o geriausias poetas — Jokūbas Leopardis.

Rusai 19 a. pradžioje gyvai domėjosi užsieninėmis idėjomis. Kovos su Napoleonu — sustiprino jų tautinę sąmonę. Metai, kuriuos kariuomenė praleido užsieniuose, bevydama Napoleoną, buvo dar geresnė proga užsienio gyvenimui pažinti.

Šitokioj dirvoj Rusijoje augo iš užsienių atneštoji romantizmo sėkla. Geriausių vaisių ji davė 19 a. trečiame dešimtmetyje.

Sentimentalaus romantizmo ryškiausias skleidėjas yra Karazino mokiny, talentingas vertėjas Vasilijus Zukovskis (1783-1853), kuriam geriausias žemėje dalykas buvo sapnuoti, geriausias bičiulis — fantazija, o protas — visų džiaugsmų budelis.

Vokiečių įtakoj tenai plito ir romantinė filosofija. Daug galingiau literatūroje reišėsi baironiškas individualizmas.

Rusų romantikai vis dėlto visą laiką stovėjo arčiau gyvenimo, kaip vokiečiai, nebuvo tokie karšti individualistai, kaip Baironas. Giliau šaknis rusuose įleido arčiau realizmo besilankęs istorinis romantizmas, kuris ieškojo savo "tautos dvasios", gilinosi į praeitį ir ją idealizavo. Skoto, Hugo, Vinji ir kitų istoriniams romanams ir dramoms rusuose gražiai sekėsi. Į realistinę kryptį palinko Puškinas, iš dalies ir Lermontovas.

JAV-bių romantizmo atstovai (kaip ryškesnieji) laikytini: Ralph Waldo Emerson (1803-1882) poetas ir publicistas. Rašydamas pabrėžė laisvės idėją, bet prie idealų įgyvendinimo prisidėjo nerangiai. Jis žinomas kaip atstovas amerikiečių transcendentinio sąjūdžio, kuris kelis dešimtmečius dominavo N. Anglijos kultūrinį gyvenimą. Antrasis iš jų — Edgar Allan Poe, poetas, novelistas, kritikas. Šio kūrėjo amerikiečio sąjūdis su jo meto romantiniu sąjūdžiu yra gana aiškus. Jį veikė Byron, Keats, Tennyson, Hoffman ir Thieck. Jo veikėjai, aplinka ir butaforija — giminiška "gotiškiešiams" romanams. Tačiau Poe — nesutalpinamas vien tik romantizme. Jo kūriniais vingiuoja ryški klasiikinė gysla.

Lietuvių literatūroj romantizmo pirmieji ženklai sutinkami jau XIX a. pradžioje. Vilniaus universiteto laikotarpio lietuviškojo sąjūdžio rašytojai, beveik išimtinai, rašė romantizmo dvasioje: Dionizas Poška, Silvestras Valiūnas, Jurgis Ambroziejus Pabrėža, Simanas Daukantas, Antanas Baranauskas ir Antanas Vienažindys. Lenkiškojo romantizmo įtakos paveikti buvo ir lietuvių tautinio atgimimo rašytojai, aušrininkai: Jonas Basanavičius, Andrius Vištauskas, Migolvaras, Ks. Vanagėlis, J. Sauerveinas. Romantizmui priskirtini ir Vincas Pietaris, Maironis, Pranas

Suptis sveika

Zymus ortopedas rekomenduoja supamąsias kėdes

Indianos universiteto medicinos mokyklos ortopedinės chirurgijos profesorius, Dr. Carl D. Martz, rašydamas Indianos medikų draugijos žurnale, priminė žmonėms jų primirštą naudingiausių namų baldą — supamąją kėdę, kuri buvo ir tebėra ne tik patogiausią vieta pasilsėti, bet dar la-

Vaičaitis, Šatrijos Ragana. Vinco Krėvės padavinimai ir dramos taip pat priskirtini romantizmui. Ir Putino jaunystės kūryba (plg. Kunigaikštis Žvairnis) dar rašyta romantizmo tradicijoje.

Metus žvilgsnį į dar ankstyvesnius laikus, reikėtų prisiminti lenkų ir lietuvių "bendrą" romantizmo laikotarpį. Toji srovė pas juos atėjo iš vokiečių. Lenkus ir lietuvius su ja suvedė ir pažintį Kazimieras Brodzinskis (1791-1835). Ištikisioje kovoje su pseudoklasikais lemiama smūgi sudavė A. Mickevičius, 1822 m. išleidamas savo romantines "Balades ir romansus".

Kodėl čia užsiminta apie lenkų-lietuvių literatūrą kartu? Mat, anuo metu nebuvo supras-ta ir pajausta, kad kalba yra tautybės požymis. Dauskos giedras balsas nebuvo išgirstas. Ir lietuvis, ir lenkas bajoras viešąja laikė lenkų kalbą. Lietuvių save ir Mickevičius vadino, nes iš Lietuvos buvo kilęs, bet vadino save ir lenku, nes lenkiškai kalbėjo, o ir valstybinė hegemonija buvo Lenkijos.

Lenkų romantizmas išsiskyrė iš kitų tautų ypatingu patriotizmu. Literatūroj buvo išgalėjęs beviltis sielvartas ar miglotas tikėjimas, kad Dievas skyręs lenkams kentėti, nes juos pasirinkęs savo išrinktaisiais, tačiau juos išvaduosias, ir per lenkus ateisiantį visoms tautoms laimė. Ši lenkiško romantizmo linkmė vadinama mesianizmu. Ją mesianizmu pavadino lenkų filosofas ir matematikas Hoene-Wronskis.

Šis romantizmas davė tris didžius rašytojus: A. Mickevičių, Slovackį ir Krasinskį. Galingiausias — Mickevičius — romantikas — patriotas — entuziastas; Slovackis — baironiškas pesimistas, mistikas; Krasinskis — aristokratas filosofas. Tai visos literatūros viršūnės, tautos "sielų vadai".

Visi trys poetai, deja, savo charakteriu buvo per daug lenkiški, kad jie būtų galėję padaryti įtakos kitiems kraštams. Tautinis lenkų misticismas, nors ir galingai išreikštas, kitoms tautoms buvo svetimas, nesuprantamas.

Naudotasi: J. Ambrzevičiaus, J. Griniaus ir A. Vaičiulio Visuotinė Literatūros Istorija ir Liet. Enciklopedijos V, XXII ir XXV tomiais.

Pastaba: Šis straipsnis — autoriaus studijų Pedagoginiam Lituanistikos Institute vienas iš rašomųjų darbų literatūros III semestre.

diau yra naudinga kaip priemonė rūpesčiams, "blogam ūpui" ir "sustirimui" nusikratyti. "Jūs galite išsupti lauk savo įtampas ir turėti naudingą mankištą", rašo jis.

Visokių rūpesčių genami, žmonės teiraujasi raminančių vaistų, skundžiasi sustirusiais sąnariais, palaidais raumenimis, prašo priemonių nuo visokių skausmų, ieško-nerauda prarastos fizinės sveikatos ir geros savijautos... Tokie turėtų sėstis į supamąją kėdę ir po valandėlę pasisupti.

Supimas turi sveiką fiziologinį pagrindą. Supimasis vis labiau darosi populiarus ligoninėse, ypač rehabilitacijos (sustiprėjimo) skyriuose.

Dr. Martz, kurs pats yra supamos kėlės mėgėjas, rašo, kad jo chirurgijos skyriuje visą laiką yra dvi supamos kėdės, kur besisupdami vieną operaciją baigę prieš kitą pradėdami daktarai atsikvepia, pasilsi ir apgalvoja reikalus.

"Gal būtų, jog supamosios kėdės svarbiausia nauda yra ta, kad ji švelniai stimuliuoja (skatina) raumenų kontraktaciją ir tuo būdu pagerina periferinę (rankų, kojų) cirkuliaciją", Labai retas atsitikimas matyti žmogų, kuris supasi kėdėje, kad turėtų sutingusias kojas". Ypač supamos kėdės rekomenduotinos silpniems, seniems ir sveikstantiems.

"Suderinus supimosi darbui reikalingą kalorijų aikvojimą su kokuu lengvu užsiėmimu, sakysis, nėra ar draugišku pasikalbėjimu, kalorijų sunaudojimas yra lygus šeiminkėms darbu namuose arba šiaip lengvam darbiui industrijoje. Tokiu būdu, be didesnių pastangų, galima įgyvendinti pilną sveiką mankštos programą".

Verta pastebėti, kad supimasis turi naudingą poveikį ir į širdį bei kraujo indų sistemą, priduria Dr. Martz. Kaip prezidentas Kennedy patyrė, pasisupimas gerai pritinkančioje supamoje kėdėje gelbsti ir skaudančiai augarai bei išijūi. Supimosi nauda sąnariams yra pilnai pripažinta ir vis labiau panaudojama kaip ortopedinės rehabilitacijos programos dalis, tvirtina chirurgas. Ligonis su "sustingusiais" kaulais, sustirusiais sąnariais arba nusilpusiais raumenimis lengvai besisupdamas pradeda jausti malonų palengvėjimą, atgauna laisvesnį judėjimą ir pagerėjusį muskulų veikimą.

"Artričių sergantieji, besisupdami kėdėje, taip pat pajunta žymią terapeutinę naudą, baigia savo patarimus Dr. Martz, pridurdamas, kad čia nieko nėra naujo, nes nuo amžių amžių tėvai savo kūdikius pirmomis dienomis gi supamose lopšeliuose lepiną.

"Švelnus supamasis judesys visokio amžiaus žmonėms suteikia raminantį jausmą". Reikalaukite mūsų sąrašų. GRAMERCY - N. Y. 118 EAST 28th STREET # 906 NEW YORK 16, N. Y.

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9-5:30, šeštad. 10-1, sekmad. uždaryta.

Mackaus neornamentuotos kalbos poezija

IV

Algimanto Mackaus šėsių eilučių "Atsklandoje", užimančioje didelį gero popieriaus puslapį, yra du klausimai, būtent: "Ką (aš) nešu stikliniame karste?" ir "(Ar tu) Nenusimesi aštraus, mirusio svorio?". Ten pats Mackus trumpai ir atsako. Dar plačiau jis papasakoja apie savo nuotaikas ir jį slegiančias problemas.

Iš atsakymų matyti, kad jaunas poetas jaučiasi vienas, ir kad mirę daiktai yra suleidę į jį šaknis. Taip pat aiškiai matyti, kad jis, nors ir su mirusių daiktų šaknimis, vis dėlto yra pasiryžęs būti.

Tomis pačiomis problemomis, kuriomis yra susirūpinęs "neornamentuotos generacijos" atstovas Algimantas Mackus, domėsi ir kitas jaunas poetas — Baisys Rukša. Kaip vieng, taip antrą kankina vienatvė. Vienas neša virto smėlio karstą, o kitas sėdi tiesiai ant paežerės smėlio.

Poetas Rukša rašo:

"Jis stovėjo vienišas prie ažuolo ir svaėjo, kad jį apsirikus, Grįdama iš pavasario pliažo Atsirėmė į jo akis.

Bet kai paėmė nuo žemės akmenį, Kurį lietė išglostytos kojos, Jis pajuto išaugusį šaknį Torp pliažo, savęs ir jos".

Abu poetai skundžiasi šaknimis. Mackus skundžiasi, kad mirusieji daiktai yra įleidę šaknis į jį, tuo tarpu Rukša, paėmęs akmenį, pajuto kerojančias šaknis šalia savęs. Vienas kalba apie mirusių daiktų šaknis, o kitas, be abejo, turi galvoje gyvybės šaknis. Kalba apie tas pačias problemas, bet iš kito taškaregio ir su kitomis nuotakomis. Vienas visai neornamentuotas, o antrasis savo eilėraščius yra aptašęs ir nudailinęs.

Bet grįžkime prie Algimanto Mackaus. Iš "atskandos" mažai ką galime patirti, neiškūšime, jei galvosime, kad tas "sauksmas sugrįžti" yra šauksmas tremtinio, norinčio grįžti į gimtinį savo kraštą. "Sauksmas grįžti" yra Algimanto Mackaus tragedijos pagrindas.

Ateina vakaras, ateina saulės išbėsimas laikas. Surinkite dievukus, vaikai, — žaidimas baigtas.

Minkštavilnių avinėlių kūnai, — tegul jie klaupiasi skabyt žolės į vėstantį, suartą žemės delną, kur būta žodžio.

Dievo avinėli, tu naikini pasaulio nuodėmes, sunaikink paskutinę mūsų nuodėmę — sunaikink šauksmą grįžti!

"Užsklandoje" yra ir daugiau prašmatnių minčių, imantriai sustatintų žodžių ir poetiškų "žemės delnų", bet visame šiame eilėraštyje svarbiausioji yra paskutinioji eilutė. "Sunaikink šauksmą grįžti!" — yra raktas į visą Mackaus poeziją. Jeigu šis šauksmas būtų sunaikintas, tai Mackus būtų ramus, nebūtų jam ko sielotis.

Tame pačiame eilėraštyje Mackus, pakartojęs gražų pirmą skirsnelį ir priminęs vaikams, kad vakare žaidimas jau baigtas, jis toliau šitaip aiškina, kodėl tas "žaidimas baigtas":

"Jūsų vaikystė išaugo į piktą, abejojančią sielą, į plėrų, išgalstą kūną, į grobiui paruoštą sapną:

matinos iščiol, anapus išdainuotų marių, Jonukas gimtąja tarne šneka (apie) namus, šneka (apie) tobulesnio gyvenimo sampratą."

Vien tik todėl, kad Jonukas pradėjo kalbėti apie "tobulesnę gyvenimo sampratą", jo vaikystė "išaugo į piktą, abejojančią sielą". Jeigu Jonukas nekaltai apie tobulesnę gyvenimo sampratą, tai jo ir siela nebūtų abejojanti; jeigu jis nekaltai apie namus, tai jo ir vaikystė nebūtų išaugusi į piktą sielą. Jeigu šnekų apie namus nebūtų, tai tada nebūtų ir šauksmas sugrįžti.

Mackaus "šauksmą sugrįžti" galima įvairiai interpretuoti, bet iš visko atrodo, kad nesuklysimė, jei galvosime, kad tas "sauksmas sugrįžti" yra šauksmas tremtinio, norinčio grįžti į gimtinį savo kraštą.

"Sauksmas grįžti" yra Algimanto Mackaus tragedijos pagrindas.

Nigerijos pavyzuys kaip valdyti žmonas

Lagos miesto, Nigerijoje, dienraščio Lagos Daily Telegraph kolumnistas Mr. Antar, vedęs ketletą žmonių ir turintis patyrimo, neseniai parašė straipsnį "Ar turi vyras mušti savo žmoną?", pats jį klausimą atsakydamas, girdi, jei jos to nuspelno — taip.

Žmonoms, kurios per daug kalba ir užgaufioja vyrus, autorius pataria įpilti, bet "su saiku, kad nesužeidus".

"Anglijoje vyrai daug savo žmonas per galvas ir kartais pra-

Visiems Amerikos lietuviams būtų buvę daug maloniau skaičiuoti, jeigu "neornamentuotos kalbos generacijos" būtų noras grįžti. Dar gražiau, jei būtų pasiryžimas grįžti. Šauksmas yra trumpas dalykas. Visi žinome, kad šaukiantieji pašūkauja ir aprinstą. Jeigu toje generacijoje būtų įdiegtas ne noras pašūkaukti, bet noras sugrįžti, tai tada šis noras gal įgautų kitokias formas, jis taip lengvai neišsiskvėptų.

Mums ne šauksmo reikia, bet pasiryžimo ir nuolatinės kovos. Kazys Varkala (Bus daugiau)

toja gumines lazdas. Javoje vyrai naudoja krokodilo uodegą, o Kenijoje — hipopotamo (Nilo arklio) odą. Visa tai yra išpaikusioms žmonoms, rašo Mr. Antar, pridurdamas: "Žinoma, malonu būtų turėti suprantančią žmoną. Bet jei pasitaiko gauti grauzikę, tada, vyreli, pragaras pasidaro ant žemės".

Apie savo žmonas jis taip pasisako: Visos mano žmonos manęs klausio ir bijo, nes jos žino, ką aš daryčiau, jei jos pasidarytų nemandagios. Aš liepčiau savo namui tarnui jas paguldinti ant stalo, o pats arklio uodegą tol kirsčiau joms į užpakalius, kol dešiniam ranka gelti pradėtų".

Tai yra tikras būdas palaikyti namų tvarką ir drausmę, kadangi moterys yra kaip maži vaikai. Jas reikia apkūti, kad įmušus kiek proto j jų kokoso riešuto galvas".

NAUJOS "SUPER TABLETS" nuo Reumatizmo ir Arthrits skausmų.

Dabar atsirado nauja viltis palengvinti kenčiančiųjų širdis, tai AMERPOL išrastas naujos SUPER TABLETS, kurios tuoju būdama skausmus: reumatizmo, arthrits, raumenų, neuritis, Sciatica ir kitus skausmus. Išbandykite naujas SUPER TABLETS — \$3.50, gaunamos visose vaistinėse, arba rašykite

AMERPOL 957 N. Ashland, Chicago 22, Ill.

COLONIAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION 5450 So. Halsted Street Boulevard 8-3100 Chicago 9, Ill. 4 1/2% Per Annum Current rate on Savings Investment Accounts

LEO'S SINCLAIR SERVICE STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJOS — (Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S IR MOTORŲ REMONTAS 5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St. Sav. LEONAS FRANCKUS Tel. PProspect 8-9533

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių peršuntimą į Sovietų Sąjungą. Mes esame igalioji V. O. VNESPOSYLTORG priimti siuntinių siuntimo ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai. Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prietaisomis kainomis. Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

GRAMERCY SHIPPING COMPANY ĮSTEIGTA 1947 — TURINT MASKVOS USSR VNESPOSYLTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ. BE MUITO DOVANOS Į USSR: Siuvamos mašinos, automobiliniai, dviračiai, žaidytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų. MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI SIUNTINYS "R" įkainotas \$36.75 1 svaras degintos kavos, 1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado, 2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio, 2 sv. rūkytų lašinių, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių. AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS Reikalaukite mūsų sąrašų. GRAMERCY - N. Y. 118 EAST 28th STREET # 906 NEW YORK 16, N. Y. New York telephone MU 9-0598 Atidarytas darbo dienomis 9-5:30, šeštad. 10-1, sekmad. uždaryta.

PSICHOLOGIJOS PATARĖJAS

Parentas pedagogų psichologijos mokslinių tyrimų duomenimis
Redaguoja Med. Doktoras Jonas Adomavičius,
Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc. — Alviduo atstovas

PERANKSTYVAUS VAIKĄ SKAITYTI MOKYMO NEGERUMAI

Pirmą negu pradėsi ikimokyklinį vaiką namie mokyt
abėcėles, pasiklausk savęs, ar vaiko labai tu tai darai,
ar tik pats save tenkini.

Dr. Albert J. Harris,
Queen's College's Educational Clinic direktorius,
buvęs International Council for the Improvement
of Reading instruktorius.

Dabar net ketvirtadalis visų mokyklas lankyti pradėdantių šešiamėčių vaikų pradeda peranksti mokykloje mokytis, — tvirtina Dr. Louise Bates Ames iš Gesell instituto. Tokiame amžiuje dar daugelis vaikų nepajėgia prisitaikyti mokyklos reikalavimams. Dėl to tokie vaikai turi sunkumų su skaitymu, o vėliau jie dar kitokių sunkumų susilaukia. Minėta daktarė tvirtina, kad mes turėtume daug negerumų dėl perankstyvo vaikščiavimo, jei kas nors imtų verstį vaikščioti visus vienerių metų sulaukusius vaikus. Mat, vaiko pajėgumą vaikščioti nulemia ne vien metai, bet ir jo subrendimas vaikščioti. O tai ne visiems vaikams vienodai greitai išsivysto.

Tas pats yra ir su priverstinu mokymusi šešerių metų sulaukus. Ne visi tu metų vaikai mokyklos lankymui esti pribrędę. Anot dr. Ames, logiškiausia mūsų elgsena būtų, jei mes, užuot visus šešiamėčius vaikus siuntę mokyklon, imtume vadovautis vaiko mokyklai lankyti Pajėgumu. Taigi, reiktų individualiai — atitinkamai vaiko mokyklos lankymo subrendimą iširti mokyklon siunčiant. Tada mes geriausiai vaikų asmenybės vystymuisi pasitarnautume.

Anksčiau ar vėliau pradėję skaityti, vienodai pajėgiai baigia mokymą

Ne tik mokyklon siunčiant, bet ir jau vaikai mokykloje esant reikia atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualumą. Ypač to individualumo reikia būti vaikų skaitymo mokant. Dr. Harris stipriai ir įtikinančiai pasisako prieš tėvų savo vaikų skaityti perankstyvą mokymą. Jis paduoda mokslisčių tyrimų duomenis, kurie rodo, kad, nors ir galima ikimokyklinį vaiką išmokyti skaityti, vienok iš tokio mokymo negaunama ilgai besitęsiančios naudos. Priešingai, teigia minėtas skaitymo pagerinimo žinovas, dabartinis mokslas turi tikrų davinių, rodančių, jog, tėvams ikimokyklinį vaiką mokinant skaitymo, gaufima jam tikrai pakenkti. Anot Dr. Harris, dabar nuolat pastebima, kad pradžios mokyklą baigiantieji vienodai pajėgiai skaito, nežiūrint, ar jie pradėjo skaitymo mokytis būdami septyni, penki ar dar ankstyvesnio amžiaus sulaukę.

Zinoma, sako dr. Harris, nereikia trukdyti pavieniams, an — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 2, 1963

keturmetis būdamas pas močiutę kalbėjo, o kai keturiolikos sulaukė — nė žodžio lietuviškai daugiau, nes lietuviškoji aplinkoj negyveno. Ar ir mes tokius su savais vaikais žaidimus tęsime, kad leidžiamės užliūliuojami pasakų, kad menamai vien vaikų darželis viską atliks — tik vėsk, girdi, į mano sistemos vedamąjį tokį. Gana mums siaurakakčių klausius! Grįžkime į Tiesą ir Šviesą, kurią jį mums šių dienų mokslinė patirtis nurodo. O skaitymo reikale atsiminkime, kad lietuviškai skaityti išmokimas ir tuo išmokimu visą gyvenimą naudojimas yra lietuviškos kultūros pasisavinimui nusiteikimo dalis. Užtai pirmiausia ir perstatykime tą lietuvišką kultūrą šviesiausiomis spalvomis savo veiksmu saviems vaikams. Tik tada jie ją savintis pajęs, — tada jie ir, skaityti lietuviškai išmoke, lietuvišku raštu naudosis.

2. Patiems tėvams savo vaikus mokant, padidėja tėvų — vaikų nesutikimai. O jų jau užtenkamai turima vaikų valgydinant, migidant, aprėdant ir ant puoduko pratinant.

3. Šiandien čia tėvai yra susirūpinę, kaip ir iš kur daugiau gaut laiko savo planuojamiems darbams atlikti. Iš tokių tėvų vargu begalima reikalauti, kad jie dar kitą darbą (mokymą vaiko skaityti) pasimtum ir jį gerai atliktų, vis po senovei kitus būtinus darbus tinkamai atlikdami.

4. Pradėdami vaiką mokytis skaityti pirmą negu jis tokiam mokymuisi esti subrędęs ir nori išmokyti skaitymo, mes tik nustatome vaiką prieš skaitymą. Tai yra didelis blogumas, nes jis neigiamai atsiliepia vėlesniam vaiko vystymuisi ir išmokimui.

Lietuviai tėvai turi patys savo vaikus mokytis lietuviškai skaityti

Skęstantis ir už šiaudų griebiasi. Iš bėdos ir šuo žolę ėda, — kalba apie nelaimen patekusių žmonių elgesį mūsų liaudies išminčiai. Panašiai neatsižvelgdami į šių dienų pedagogikos mokslo teigimus, turi elgtis šiandieniniai čionykščiai tėvai lietuviškai, norėdami savo prieauglyje lietuviškos kultūros daigus tinkamai įdiegti. Mat, vien pagimdymu neesit dar baigiamas vaiko ugdymas. Reguliaroms mokykloms čia nemokant reikiama lietuviškai lietuviškai, patys lietuviškai turi savo vaiko lietuviškos kultūros ugdymo spragą užpildyti. Tai jie visi turėtų atlikti, bet ne visi jie tokiam darbui yra pajėgūs ir nevisi atsakančių gali nebūti turėti. Jau net profesionalų žmonos neįdiegia lietuviškų nuotaičių savo vaikams, tai ką jau norėt iš fabrike savo ketvertui duoną savu kruvinu prakaitu užplūšančios našlės. Bet ir tai pasitaiko, kad tokia praktikuojančioji neretai šviesiau už anas fabriko darbo nepatyrusias lietuviškas saviems vaikams perstarto. Visur ir visada pasirodo, kad didžiausioji žmogaus vertybė yra pilnutinis jo susveikimas — kūnu, protu ir jausmais, ypač pastaraisiais sustiprėjimas. Kol žmogus pilnai nesusveiks, tol jį reikiama lietuviškos srityje veiklą jokie skatinimai neišjudins. Todėl tokiems jausmais netvirtiems tėvams dabar dažnai girdimi raginimai, girdi, "Būkit patriotai! Neišduokit savo vaikų svetimiešiams!" yra bevaisiai. Reikia bent minimalaus žmoniškumo ir lietuviškumo subrendimo, idant, tėvais būdami, ir be minėtų šauksmų savo vaikų lietuviškai kultūrai reikiama imlų išugdymu.

2. Mokymas yra tokiam darbu specialiai pasirengusio asmens — mokytojo darbas. Žinoma, tėvai gali mokytojui padėti, bet tik mokytojo nurodymus stropiai vykdydami, o ne patys juos pradėdami. Kai tėvai, nors trumpam pasiima mokytojo rolę, jie dažnai sukelia nereikalingus nesklaidumus vaiko mokymo darbe. Tas ypač išryškėja tada, kai tėvų mokytojo metodas skiriasi nuo mokytojo, vartojimo mokykloje. Todėl visi tėvai būkite atsargūs su visais tais jūsų vaikų mokytojais, kurie jūsų ikimokykliniam vaikui siūlo įvairius — įvairiausias, menamai ypatingai gerus, neregėtus — negirdėtus metodus. Tokių ir panašių keistuolių yra visose žmogaus veiklos srityse, medicinos bei religijos neišskiriant. Tai dažniausiai su šių dienų mokslo pažanga nepajėgiančių eiti žmonių elgesys. Subrędęs žmogus, būdamas mokytoju, žino, kad niekas šiandien pasaulyje neturi mokslo dėmesio vertų vaiko auklėjimo paslapčių. Yra tik pedagogikos mokslo pažangos neaprepiantųjų mokytojų ir jėgoms dar patikinčių tėvų. Ašū Dievui, tokių silpnuolių mes turime labai mažai ir jų skaičius nuolat, žmonėms šviečiantis, mažėja. Tad nėra reikalo ilgėliau apie juos kalbėti.

Tėvams savus vaikus mokant, atsiranda nesklaidumai

Dr. Harris paduoda sekančius keturis negerumus, atsirandančius tėvams ėmus namuose vaikų mokytis:

1. Kuo anksčiau vaiką mokysim skaitymo, tuo sunkiau bus

keturmetis būdamas pas močiutę kalbėjo, o kai keturiolikos sulaukė — nė žodžio lietuviškai daugiau, nes lietuviškoji aplinkoj negyveno. Ar ir mes tokius su savais vaikais žaidimus tęsime, kad leidžiamės užliūliuojami pasakų, kad menamai vien vaikų darželis viską atliks — tik vėsk, girdi, į mano sistemos vedamąjį tokį. Gana mums siaurakakčių klausius! Grįžkime į Tiesą ir Šviesą, kurią jį mums šių dienų mokslinė patirtis nurodo. O skaitymo reikale atsiminkime, kad lietuviškai skaityti išmokimas ir tuo išmokimu visą gyvenimą naudojimas yra lietuviškos kultūros pasisavinimui nusiteikimo dalis. Užtai pirmiausia ir perstatykime tą lietuvišką kultūrą šviesiausiomis spalvomis savo veiksmu saviems vaikams. Tik tada jie ją savintis pajęs, — tada jie ir, skaityti lietuviškai išmoke, lietuvišku raštu naudosis.

Vaikų darželiai palengvina tėvams sunkiame jų vaikų ne tik auklėjimo, bet ir mokymo darbe. Didelis vargas dabartiniam čia gyvenantiems tėvams savo vaikus mokytis skaityti, o be to tai dar ir neatitinka šių dienų vaiko mokymo mokslui. Nors yra ir kitaip manančių, pvz., Rudolf Fleesch savo knygoje Why Johnny can't read nurodo, kaip tėvai turėtų mokyt skaityti vaikus, vienok dr. Harris tvirtinimu, tėvai neturėtų patys vaikų namie mokyt skaityti, nes nors mokslisčių tyrimai su vaikais atneša naujas idėjas vaikų mokyme, bet nė vienas mokslisčių tyrimas nepatiria ikimokyklinius vaikus patiems tėvams mokytis skaityti.

Čia darželiai padės tėvams — juose skaitymo mokymąsi pamilusieji vaikai, bežaidami galės mokytis lietuviškai skaityti net jaunesniame amžiuje, visai tėvų neapsunkindami. Tada nebus prasilenkta su šių dienų pedagogikos mokslo dėsniais, kurie normaliose apylostose besirandantiems tėvams nepatiria savo namuose savo vaikus mokytis skaitymo. Taip pat nepribrędusieji skaitymui vaikai nebus veržiami mokytis skaityti — jie darželyje tik žais ir tik bežaidami dirbs — mokysis.

Pasiskaitytina: Your Child today: Morton Edwards, Permabooks, New York.

Eighty million captive people
Eastern Europe depends on Radio Free Europe for Free World news. R.F.E. hits Communism where it hurts. Support Radio Free Europe.
Send your contribution to
Radio Free Europe Fund
P.O. Box 1953, Mt. Vernon, N. Y.
Published as a public service in cooperation with The Advertising Council

ATSIŪSTA PAMINĖTI

MYKOLAS BIRŽISKA — specialus Mūsų Vyties liepos — rugpjūčio leidinys Nr. 4. Turinys: Paties Mykolo Biržiškos: 1918 m. Vasario šešioliktosios reikšmė. Stepono Kairio: Mykolas Biržiška Valstybės Taryboje. Viktoro Biržiškos: Mykolo Biržiškos dovana žemaičiams. — Stasio Lazoraičio: Mykolo Biržiškos būdo bruožai. Stasio Zymanto: Banguojančiu stauso keliu. Broniaus Railos: Dešimtmėtis palmių pavėsyje. Turinys gausiai paliustruotas D. Čibo nuotraukomis iš prof. Mykolo Biržiškos gyvenimo.

Kostas Astrauskas: ZALIOJOJ LANKELĖJ. Dvi dvi veiksmės dramos. Išleido Santara-Sviesa. 300 egzpl. tiražu. Turinys: Pypkė ir Zaliojoj lankelėj. Skirta Antanui škėmai 1961-IX-11.

Dėl "Pypkės" paaiškinta, kad ji pirmą kartą pasirodė 1954 m. Literatūros Lankuose (nr. 4) ir čia perspausdinama "peržvelgta stilistiškai". Pypkė dega, rūksta ir kalba.

Dėl "Zaliojoj lankelėj" pasakyta štai kas: "Smuklininko (pagrindinis aktorius) tekstas yra dvejojantis — amerikietiškas ir lietuviškas. Tad kairiajame puslapyje duodama pirmoji dramos versija — su amerikietiškuoju Smuklininko tekstu, o dešiniajame puslapyje pateikiama antroji versija — su lietuviškuoju tekstu ir dar keliais nežymiais pakeitimais". Tikrumoje, kad knygutė išėitų storesnė, "drama" atspausda dukart ta pati greitais puslapiais, pav. 36 ir 36a, 37 ir 37a, 38 ir 38a ir tt. Tik tas "skirtumas", kad viename tekste įterpta kiek daugiau anglišių barbarizmų, kitame mažiau. Skaityti užtenka vieną tekstą, kurį — nesvarbu.

Nijolė Jankutė: ZEBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE. Nors autorė sako, kad skiria Dukrytėi Dovylytei, kad lietuvišką žodį mylėtų, tačiau reikia pasakyti tai yra miela maloni dovana kiekvieno lietuviui ir lietuvių dukrytei ir sūneliui, kad lietuvišką žodį mylėtų! Prie teksto autorės reikia lygiomis statyti ir leidinėlių iliustravisių V. Varaneckaitė - Aleknavičienė, kurios dideli, labai charakteringi, žymia daifimi meniška spalvoti piešiniai-miške žvėrelių ir augalų linksmi šaržai yra pasigėrėtinai ne vien vaikams, bet ir seniai suaugusiems. Apsakymėlių yra 16, piešinių-piešinėlių 41. Didelio formato, storo gero popieriaus, kietais viršeliais 74 pusl. Išleido L. S. S. (skautų) Kernavės tuntas, Chicagoj, tiražas 1000.

Apsakymėlių pavadinimai: Katinkas Zebriukas ir jo draugai. — Zebriukas važiuoja išskylauti. — Piktasis ponas Tuk-Tuk. — Gražuolis Linksmutis ir jo nepaprasta istorija. — Raguoji baidyklė. — Nefikėta pažintis. — Pas kiškį Pukį. — Krikštyną pokylis. — Nuostabioji šaknelė. — Zeb-

riukas ir šmikštukas. — Ką pelėdos kalbėjo. — Naktvynė duobėje ir gerasirdis Smalsutis. — Kaip Smalsutis Zebriuką išgelbėjo. — Saulėtekis — Zebriukas grįžta namo. — Vėl pas Mildutę.

LIETUVIAI ARGENTINOJE. Rosario Lietuvių Bendruomenės leidinys 1963 m. Leidėjai — Jonas Papečkys ir Jurgis Brizgys, Rosario, Argentina. Tai nepaprastai gausiai foto nuotraukomis iliustruotas Argentinos lietuvių metraštis — albumas, apimantis turbūt visas lietuvių gyvenamas vietas, k. a. Rosario, Santa Fe, Buenos Aires, Kordoba ir Beriso, bet jei tai visa, tai labai nedaug, nes ten pat J. Papečkio pateiktomis žiniomis, Argentina turi 23 provincijas.

Kiek gausiai surinkta iš tenykščio lietuvių gyvenimo iliustracijų, paimsim Rosario, kur yra 118 didesnių ir mažesnių nuotraukų, vaizduojančių tos provincijos, tikriau Rosario miesto lietuvių religinį, socialinį, drauginį, kultūrinį ir šeimyninį gyvenimą. Teksto labai nedaug, tai tik daugiausiai nuotraukų parašai ir vaizdėlių paaiškinimai. Plačiau yra apie Argentiną bendrai, apie Rosario lietuvių istoriją, Argentinos lietuvių tautinio meno ansamblių "Daina"; Buenos Aires lietuvių ir Argentijos lietuvių bendruomenę, apie Pirmąjį Pietų Amerikos lietuvių kongresą ir trumpai apie Kordobos ir Beriso lietuvius. Daugiausia, matyti, rašyta J. Papečkio. Ar leidinys kur gaunamas, nepasakyta, tačiau leidėjai yra atlikę ne vien didelį, bet ir labai naudingą darbą. Tik labai gaila, kad nuotraukos išėjusios tokios ne-

aškos, dėl to jas reprodukuoti lietuviškos istorijos išėjimoje reikalui nebus įmanoma.

SEJA 1963 Nr. 4 (82). Tautinės demokratines minties žurnalas, tikriau — buv. Lietuvių Valstiečių Liaudininkų partijos organas išėjimoje. Tekste: Kalinauskas; Apie Varpininkų-Liaudininkų deimantinį suvažiavimą; Z. Dailidkos: Pasaulio Liet. B-nės seimo atgarsiai; A. Audrylos: Žemės reforma ir mes; Antano Raugausko: Ar įmanomas Vatikan-Kremliaus susitarimas? Aleksandro Pakalniškio: Leiluose (Klaipėdos krašte); Andriaus Valucko: Literatūra, Laisvė ir žmoniškumas ir J. Bertasaus: Kaip gražu miške.

LIETUVIŲ DIENOS, 1963 m. spalio mėnuo No. 8 (137). Turinys: Pasaulio Liet. Bendr. nės seimo žodis Lietuvai su viso pasaulio (lietuvių) valdžios foto-nuotraukomis; PLB-nės darbai ir rūpesčiai, Pokalbis su Sungaila; Juozo Almio Jurgio eilėraščiai; Knygos ir autoriai, ir kt.

MAIRONIS. Jo gimimo šimtmečiui paminėti. Aidų leidinys Nr. 7, 214 pusl. su 8 nuot-

raukomis iš Maironio gyvenimo. Tai sutelktinis leidinys: A. Vaičiulaičio, Nyko-Niliūno, Stasio Ylos, Pr. Paulikonio, Antano Klimo, Juozo Zilevičiaus, Fausto Kiršos, J. Lipėčiūtės-Gečienės, Juozo Mikuckio, Vlodo Kulboko, A. Baltaragio ir Al. Ružancovo straipsniai apie paskirus Maironio kūrybos aspektus arba atsiminimai apie Maironį kaip poetą, mokytoją ir tt.

The Advent Wreath
The Tradition of the Christmas Season
A Permanent Green Wreath
Use Year After Year
CANDLES AND PRAYER INCLUDED
Beautifully Boxed
\$2.98
Mail Order—C.O.D.
SOUTH DENVER EVERGREEN DECORATING CO.
1534 S. Broadway
Denver 9, Colorado

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!
Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalauskite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonių.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206
Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI—DOVANOS I SSSR
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(Licensed by Vneshtorg)
EXEKUTYVIS OFISAS
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522
SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪSIES PREKIŲ.
Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.
MŪSŲ SKYRIAI:
BROOKLYN, N. Y. 1530 BEDFORD AVE. — IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y. 78 SECOND AVENUE — OR 4-1540
NEWARK, N. J. 314 MARKET STREET — MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J. 46 WHITEHEAD AVENUE — CL 7-6320
UTICA, N. Y. 963 BLEECKER STREET — RE 2-7476
COHOES, N. Y. 13 SARGENT STREET — FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J. FREEWOOD ACRES — 363-0494
PHILADELPHIA 23, PA. 631 W. GIRARD AVENUE — PO 9-4507
ALEXTOWN, PA. 126 TIGHMAN STREET — HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y. 558 HUDSON AVENUE — BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL. 107 SO. VERMONT AVENUE — DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL. 1241 NO. ASHLAND AVENUE — HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD. 1900 FLEET STREET — DI 2-4240
BUFFALO, N. Y. 701 FILLMORE AVE. — TX 5-0700
DETROIT 12, MICH. 11601 JOS CAMPAN AVENUE — TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN. 64347 ALBANY AVENUE — CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J. 303 GROVE STREET — HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y. 1200 SOUTH AVENUE, — GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO 1028 KENILWORTH AVENUE — PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH. 11339 JOS CAMPAN AVENUE — TO 9-3980

RABINDRANATH TAGORĖ

(Tęsinys)
V (11)

Mesk šiuos dukšavimus, ir giesmes, ir rožančiaus kalbėjimus! Kas meldiesi tu čia, tamsiam bažnyčios kampely, duris užsidaręs?

Praverki savo akis ir pažūrėk, tavojo Dievo prieš tave nėra.

Jisai yra ten, kur artojas kietą žemę arija, kur kulgrauža (akmenų mušikas) akmenis skaldo. Jisai yra su jaisiais tiek saulės kaitroje, tiek lietaus darganoje ir jojo rūbai yra dulkėti. Pasidėk savo šventąjį rūbą ir ženkl žemyn prie jo ant dulkėtosios žemės.

Laisvė? Kur galima laisvę surasti? Mūsų mokytojas džiaugsmingai pasiėmė sutvėrimo pančius sau; jis amžinai yra surištas su mumis.

Išieki iš savo svajonių, mesk gėles ir šventus smilkylus į šalį! Kas kenks, jei rūbai tavieji supliš ar susipurvins? Eik jo pasitiktų, padėki jam dirbti prakaito savojo veido.

VI (17)

Aš laukiu tik meilės, kad kartą į jo jau rankas atsiduočiau. Dėl to aš vėlai taip, dėl to ir trūkumų tiek daugel.

Su savo įstatymais ir savo taisyklėmis jie nori mane prisirišti, bet aš visuomet iš jų ištrūkstau, nes aš laukiu tik meilės, kad kartą į jo jau rankas atsiduočiau.

Mane žmonės peikia, vadina žioplū net, ir aš visai neabejojau, kad jie turi tam teisės.

Prekymečio laikas praėjo, darbai dirbančiųjų yra atlikti jau. Ir tie, kurie buvo atėję mane pašikviestų, man neįmanant sugrįžti pripildyti pykčio. Bet aš laukiu tik meilės, kad kartą į jo jau rankas atsiduočiau.

VII (31)

“Sakyk man, belaisvi, kas tavo surišo?”

“Tai buvo — atsakė belaisvis — pats mano mokytojas; aš pats vis tikėjau, — su turtais ir pajėga galima visko pasulyje pasiekti. Aš savo namuose vis pinigų kroviau, kurie tepriklausė manajam karaliui. Kada aš be miego išvargęs prisnūdau ant lovos, kuri buvo paruošta Viešpačiui mano, pabudęs radau save aš jau belaisviu savuose namuose.”

“Sakyk man, belaisvi, kas nukalė šiuos taip kietus grandinius?”

“Aš pats tai buvau — atsakė belaisvis —, kuris atsidėjęs sau nukaliau šiuos grandinius. Aš visad tikėjau su nenugalima jėga pasaulį surišti ir sau tik vienam visišką laisvę laikyti. Ir taip per dienas ir naktis aš dirbau štai šiuos grandinius didžiausiu karščiu ir žiauriausiais stipriausiais kūjo mūšimais. Ir darbas kai pabaigtas buvo, kai kilpos jau buvo su-

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 2, 1963

nerτος ir nutraukt jų niekas negalėjo — aš pats pasijutau jais surakintas”.

VIII (35)

Kur dvasia yra be baimės ir aukštai iškėlus galvą laiko, kur pažinimas yra laisvas, kur pasaulis nepavirtęs savo namo siauru sienos skliauteliu, kur ir žodžiai visad eina iš teisy-

bės gilumų, kur pastangos nepailsta nuolat siekti į tobulybę, kur ir proto srovė aiški papročių sausam smėlyne nepaklysta, kur dvasia, tau vadovaujant, į vis platėjančias išminties ir darbo sritis įsitraukia — Prie šitokio laisvės dangaus pabudink, tėve, kraštą mano.

IX (36)

Štai mano malda yr, Viešpatie! —

Išrauk, išrauk mano širdies silpnybių pačią šaknį.

Duok pajėgų mano džiaugsmams ir rūpesnius lengvai pakelti. Duok pajėgų mano meilei vaisingai tarnauti.

Duok pajėgų niekuomet neatstumti vargingųjų ir niekuomet žiauriai jėgai nenusilenkti.

Duok pajėgų mano dvasiai aukščiausių dienų pažinimo pakilti.

Ir duok pajėgų mano jėgas meilėje tavo valiai pavesti.

X (40)

Dievas sulaukė lietu nuo mano išdžiūvusios širdies. Diena iš dienos dangus įkaitęs buvo, jokios ploniausios gaivinančio debesio dėmelės, mažiausio vėsinančio šešėlio net ir tolybėj nebuvo matyti.

Atsiški piklą, kai mirtis juoda, audrą, jei tavo tai noras, kuri su žaibo botagais dangų nuo krašto lig krašto išplaktų.

Bet atšauk, Viešpatie, atšauk šitą slegiančią, tylinčią kaitrą, kuri taip iš lėto, bet žiauriai manąjį širdį sausais abejojimais degina.

Leiski malonės debesiu taip sunkiai tenusileisti, kaip motinos žvilgsnis su ašaromis, tėvui supykus, tuoj nusileidžia.

XI (51)

Naktis jau sutemo. Kasdieninis darbas jau pabaigtas tapo. Mes manėm, paskiausiajį keleivį atėjus nakvynėn ir liepėme kaimo vartus uždaryti. Tik vienas mums sakė: “Karalius ateina”. Bet mes sau juokavom ir tarėm: “Negali tai būti”.

Mums rodės, kad kažkas prie vartų duzgena. Bet mes sau vis tarėm, kad vėjas šiurena. Mes užpūtėm lempas ir gulėm miegoti. Tik vienas mums sakė: “Karalius Siųstasis atėjo”. Bet mes sau juokavom ir tarėm: “Yra tai tik vėjas”.

Paskui iš naktinių gilybių balsai pasigirdo. Mums snaudžiantiems rodės lyg tolimas griausmas. Bet žemė drėbėjo ir sienos siūbavo, mums trukdė miegoti. Tik vienas mums sakė:

A. TAMOŠAITIS (iš vykstančios parodos Čiurlionio Galerijoje)

“Tai balsas vežimo tekinių”. Bet mes per miegus sau niurnėjome: “Tai debesys brazda!”

Nebuvo dar rytas, bet pasigirdo trimitas. Ir sugaudė balsas: “Pabuskit, sukilkit!” Mes spaudėm krūtine su rankomis savo ir baisiai drėbėjom. Tik vienas mums sakė: “Žiūrėkit, karaliaus vėliava!” Mes šokom ant kojų ir šaukėm: “Bet nėra jau laiko nė ruošai!”

Karalius atėjo, — bet kur žibintuvai, kur yra vainikai? O gėda, didi mūsų gėda! Kur yra svetainė, kur gėlės? Ir vienas mums tarė: “Be reikalo šauksmai! Pasveikinkit rankoms tuščiomis, pakvieskit jį eiti į nepapuoštą butą”.

Atkelkit vartus ir pūskit trimitus! Nakties gilumoje mūs tamsųjį namą karalius atlankė. Perkūnas vis griaudžia danguose tamsumą nušviesdamas žaibais. Išneški gražiausį kilimą, patiesk jį po kojomis kieman. Baisingąjį naktį nelauktas per audrą karalius atėjo.

Vaisioskynis — Fruit-gathering — Fruchtlesse. — Paviršutine forma šis Tagorės lyrikos rinkinys yra visai panašus kitiems. Savo turiniu — kaip ir vidury tarp “Daržininko” ir “Gitanjali” — daugiau pasaulinė filosofija. Keletą pavyzdžių geriau nusakys turinį negu mano žodžiai.

1 (2)

Mano gyvenimas prilygo, kai aš buvau jaunas, pražydušiai gėlei — pražydušiai gėlei, kuri iš savo žiedo lapelių gausybės vieną ar porą paleidžia, kai pavasario vėjas ateina pas ją elgetaudamas, ir niekuomet neįaučia stokumo.

Dabar, mano jaunystės gale, mano gyvenimas prilįgsta jau vaisiui, kuris nieko neturi tau-pyti ir kuris tikrai laukia, kad

visą savo saldybės naštą kam nors atiduotų.

II (18)

Ne: ne jums yra skirta gėlių žiedelius pražydyti.

Purtykit žiedus, muškite juos — jūs neturite tiek daug pajėgų, kad priverstumet juos žydėti.

Jūsų prisilytėjimas jau sutepa juos. Jūs tik sudraskote ir numetat žemėn.

O spalva nei jokia nepasirodo, kvapsnies nepajusit nei jokios.

Eh! ne jums yra skirta gėlių žiedelius pražydyti.

O Jis tik pažūri į jusias, ir gyvenimo sultys jau teka per gyslas.

Jam sukvepavus gėlėlės tuoj sparnelius išplėtoja ir lekia su vėjais.

Spalvos pasirodo kai viltys, o jų kvėpėjimas išduoda paslapty saldzia.

Jis, kuris gėles pražydin, daro tai taip paprastai...

III (29)

Tu mane pasodinai į tarpą, kurie bus nugalėti.

Aš žinau, nėra man skirta laimėti nei iš lošimo išeiti.

Aš pulsiaus ir vis daugiau starysiu, nors ir vien tik kad krisčiau žemyn.

Aš lošiu savęs naikinimo lošį. Aš viską statysiu, ką tikrai turiu, ir jei aš jau savo paskutinį skatklą pralošiu, statysiu tada pats save, ir tada viską praradęs aš tikrai laimėsiu.

(Bus daugiau)

Naujiųjų administracija turi daug gražių ir nebrangių knygų, kurias galima tik už kelis dolerius įsigyti. Knyga yra geriausias žmogaus draugas, tad ir tu įsigyk bent keletą tokių draugų.

ŽODŽIAI IŠ PUBLIKOS

“O, dabar — tai bus gražu! — antrajai koncerto daliai prasidėjus, anuomet tarė greta sėdėjęs pažįstamas. Kai pasiteiravau, kodėl jau taip gražu, buvo paaiškinta: “Matai, operų arijos!” Pridūriau, kad juk ir dainos, jei gražiai dainuojamos, ne menkesnis malonumas. “Ta-a-ip. Bet... ne tas, kas arijos. Ponas! — nieko nėra gražesnio, kaip operų arijos!” Ką padarysi, padėtis vertė nusileisti. O, be to, anuo atveju pažįstamas buvo žymia dalimi teišus: dainas atlikę lyg vien iš tradicinės pareigos, su arijomis solistai kažkaip atgijo ir dainavo daug įspūdingiau. Bet tatau, žinoma, nereikia, jog dainos jau savaime nuobodesnis ir mažiau dėmesio vertas dalykas. Derėtų pasvarstyti, ar pas mus nepervertinamos operinės nuotrupos. Dainos, atrodo, kai kada dainuojamos ir klausytojų pakenciamos gal tik iš savotiškos pagarbos papročiams. Jei dainininkai visai jas ignoruotų, tai gal mažai kas jų ir nepasigystų.

Ryšium su arijų savotišku kultu mūsų plačiosios publikos labiausiai mėgstamas pompastiškai operinis dainavimo būdas. Jeigu solisto balsas nedrebina salės langų, tai dažnas klausytojas neranda kuo žavėtis. Ne vienam ypatingo pasigėrėjimo teikia vis dar pasitai-ką nelemti kai kurių gaidų ištesimai, karikatūriną dainuojamąjį dalyką ir įnešą bereikalingo cirkinio elemento (juk dainavimas, tai ne plaucijų pajėgumo demonstravimas). Tiesa, nemažiau dėmesio skiriama ir pačioms aukštosioms bei žemosioms gaidoms. Jeigu jos lengvai paimitos, tai ir koncertas pavykęs, jei sunkiau — tai jau komentuojama nekaip. Tarsi kelios kraštutinės gaidos būtų esminis dainininko tikslas ir pagrindinis jo uždavinys.

Be abejo, niekas negali neigti rimto operinio dainavimo grožio, nei jojo sunkumų. Tačiau gal nereikėtų pamiršti, kad ir dainų sritis ne mažiau įdomi, ne mažiau sunki ir dėmesio verta. Ir toli gražu ne visoms operų žvaigždėms prieinama.

Garsingasis Caruso kažkuria proga pasakė, kad dainininkui reikalinga didelė burna (big mouth), 90 procentų atminties, 10 procentų inteligencijos ir kažkas širdyje. Galimas dalykas, kad visa tai neblogai tinka operos solistui. Tačiau kamerinio dainininko, kuriam netenka rungtis su dideliais orkestrais, duomenų proporcija turėtų būti gal kitokia. Antai, pavyzdžiui, iškilusis renesanso ir baroko vokalinės muzikos gaivintojas Alfredas Delleris, neturįs didelių žiomenų ir nesivaržąs savo recitaliuose naudotis gaidomis, rodos, savaime, be jokių pastangų, pavergia klausytojus.

Rimtas dainininkas dainose gali rasti daugiau pasitenkinimo nekaip operose. Tačiau tarp plačiosios publikos jis mažiau populiarus, nes esminiai jo lai-

mėjimai primityvesnių klausytojų paprastai būna nepastebėti.

Labiau, rodos, dainų negu operos sritimi susidomėjusi ir Aldona Stempuzienė, kurios čikagiškiai turėjo progos pasiklausyti š. m. spalio 26 d., Jau-nimo Centre. Reikia manyti, kad rimtesniems vokalinės muzikos mėgėjams tai buvo vienas iš rečiau tepasitaikančių šviesesnių vakarų. Vienok nesunku spėti, kad jos recitalis ne visiems patiko. Karštiesiems arijų entuziastams čia galės būti per daug dainų ir nepakankamai operinio pasirodymo. O kai kurie veikėjai ir super-patriotai gal piktinsis, kad ne viskas dainuojama lietuviškai. Tokių, rodos, nestinga visose mūsų kolonijose. Bet Čikagoje, sako, esama tokio rango ir taip karštai patriotiškai nusiteikusių visuomenės šulų, kurie, išgirdę nelietuviškai dainuojant, tučiuojau, ne pertraukos nepalaukę, sau laisvai ir iškilmingai išžingsniuoja iš salės (nors giedotines mišias, girdi, ir jie išklausą iki galo). Šiuo atžvilgiu bene būsime pralenkę visus kitas tautybes. Pavyzdžiui mūsų kaimynai latviai ir estai, kiek girdėjau, dainavimą originaliom kalbom nuo seniai laiko visai natūraliu dalyku. Mūsų dainininkai tikriausiai ir patys numano, kad žodžių suprantamumas galėtų klausytojui ne retai praversti. Deja, jie stokoja poetinių gabumų ir nepajėgia pasigaminti žmoniškų vertimų. O kad negalima ribotis itin negausiu grynai lietuvišku repertuaru — turėtų būti savaime aišku kiekvienam, kuris bent kiek domisi kokia nors kultūrine sritimi.

Sutinku, mielas Skaitytojai, kad šiuos klausimus gvildinti ne būtina mano pareiga. Juos paliesti išdrįsau tikrai todėl, kad jie, mano manymu, gana svarbūs, bet vengiami tų, kurie paprastai rašo apie įvairius koncertus. Ne lengva pasakyti, kas varžo tuos, kuriems turėtų rūpėti šie reikalai. Kiekvienas recenzentas čia aiškintųsi savaip. Bet gal daugelio laikyse-noj būt pastebima atsakingumo stoka. Tūlam gal pats muziki-

Iš dail. Adomo Varno garsiojo albumo “Ant politikos laktų”

nis įvykis mažiau svarbus už kytume, dar savotiškai džentel-savo asmeninę reputaciją, ku-riuos paisyimas ir tikroji vertė kitokių pretenzijų. Būna ir ša-savaimė paniškėja, kai, pavyz-džiui, paskaitai recenziją ir di-džiai nustembi, kad joje parašy-ta visai kitaip, negu autoriaus kalbėta koncerto metu. Tai, sa-

meniškos pretenzijos. Būna ir ša-koto talento ambicingų kritikų, kurie gal iš nuobodulio ar kurio kito pertekliaus net Lietuvos Hi-mną savaip perposmuoja. Juozas Pivorūnas

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvamas mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA 6, PA.

WA 5-3455

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS

SAVO ARTIMIESIEMS
SIŪSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 SOUTH STATE STREET
Telef.: WA 2-9354,
gi B. V i t k a u s vedamą skyrių rasite
2618 WEST 63rd STREET
Telef.: WA 5-2466

Mes dabar galime pristatyti Jūsų giminėms tokius didelius daiktus, kaip automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus aukštos kokybės fabrikuotus sovietų gamybos.
Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti. Atsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

GARANTUOTA SIUNTINIŲ PRISTATYMA TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIKAME JAU NET 17 METŲ.